

**MENDELOVA UNIVERZITA V BRNĚ
AGRONOMICKÁ FAKULTA**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

BRNO 2015

IVONA SMUTNÁ

Mendelova zemědělská a lesnická univerzita v Brně

Agronomická fakulta

Ústav aplikované a krajinné ekologie

**Digitalizace historických map a jejich využití pro sledování změn
v katastrálním území Sedlec**

Bakalářská práce

Vedoucí práce:

Ing. Václav Ždímal, Ph.D

Vypracovala:

Ivona Smutná

Brno 2015

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem práci na téma digitalizace historických map v katastrálním území Sedlec vypracovala samostatně a veškeré použité prameny a informace uvádím v seznamu použité literatury. Souhlasím, aby moje práce byla zveřejněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách ve znění pozdějších předpisů a v souladu s platnou Směrnicí o zveřejňování vysokoškolských závěrečných prací.

Jsem si vědom/a, že se na moji práci vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., autorský zákon, a že Mendelova univerzita v Brně má právo na uzavření licenční smlouvy a užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona.

Dále se zavazuji, že před sepsáním licenční smlouvy o využití díla jinou osobou (subjektem) si vyžádám písemné stanovisko univerzity, že předmětná licenční smlouva není v rozporu s oprávněnými zájmy univerzity, a zavazuji se uhradit případný příspěvek na úhradu nákladů spojených se vznikem díla, a to až do jejich skutečné výše.

V Brně dne:.....

.....

podpis

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Zpracovatelka: **Ivona Smutná**
Studijní program: Zemědělská specializace
Obor: Pozemkové úpravy a ochrana půdy
Název tématu: **Digitalizace historických map a jejich využití pro sledování změn v katastrálním území Sedlec.**
Rozsah práce: cca 30 – 40 stran textu, mapové přílohy

Zásady pro vypracování:

1. Na zvoleném území porovnejte využívání krajiny v minulosti a v současnosti.
2. Přírodní a geografické poměry zájmového území (charakteristika geologická, geomorfologická, pedologická, hydrologická, klimatické poměry, biota ad.).
3. Zachycení současného stavu využívání krajiny polohově a popisně do map a databáze.
4. Digitalizace historických map.
5. Stanovení minulého stavu využívání krajiny na podkladě historických mapových podkladů.
6. Zhodnocení změn využívání krajiny.

Seznam odborné literatury:

1. CULEK, M. a kol. *Biogeografické členění České republiky. : II. díl.* Praha: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, 2005. 589 s. ISBN 80-86064-82-4.
2. FORMAN, R T T. – GODRON, M. – TĚŠITEL, J. *Krajinná ekologie.* 1. vyd. Praha: Academia, 1993. 583 s. ISBN 80-200-0464-5.
3. LIPSKÝ, Z. *Krajinná ekologie pro studenty geografických oborů.* 1. vyd. Praha: Karolinum, 1999. 129 s. ISBN 80-7184-545-0.
4. MACHAR, I. a kol. *Biodiversity and target management of floodplain forests in Morava River Basin.* 1. vyd. Olomouc: Nakladatelství Univerzity Palackého v Olomouci, 2010. 228 s. ISBN 978-80-244-2530-6.
5. *Obnova plošné a bodové zeleně v krajině.* Brno: Mendelova zemědělská a lesnická univerzita v Brně, 2001. 20010101. ISBN 80-7157-515-1.
6. PELLANTOVÁ, J. *Metodika mapování krajiny VaMP ČÚOP.* Praha: ČÚOP, 1994.

Datum zadání bakalářské práce:

říjen 2013

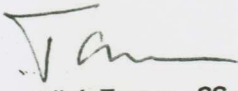
Termín odevzdání bakalářské práce:

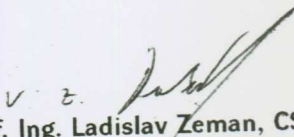
duben 2015

Ivona Smutná
Autorka práce

Ing. Václav Ždímal, Ph.D.
Vedoucí práce

prof. Ing. František Toman, CSc.
Vedoucí ústavu

prof. Ing. Ladislav Zeman, CSc.
Děkan AF MENDELU

PODĚKOVÁNÍ

Touto cestou bych ráda poděkovala vedoucímu mé bakalářské práce Ing. Václavu Ždímalovi, Ph.D za odbornou pomoc a cenné rady, které mi poskytl při vytváření bakalářské práce. Také bych ráda poděkovala celé své rodině a přátelům za podporu po celou dobu mého studia.

ANOTACE

Moje bakalářská práce je zaměřena na mapování změn v krajině v dnešní době a z historického hlediska. Konkrétně je zaměřena na katastrální území Sedlec u Náměště nad Oslavou. Práce se zabývá dvěma obdobími. Z historického hlediska na rok 1953 a na současnost, tedy rok 2014. Prvním krokem bylo zmapování dnešní krajiny a zakreslení do tištěné mapy katastrálního území. Následovalo zanesení dat do elektronické mapy, pro tento krok jsem využívala program ArcGIS a volně dostupné mapové podklady z internetových serverů. Do mapy jsem zakreslovala katastrální území, ornou půdu, trvalé travní porosty, zahrady, lesy, zastavěnou plochu, vodní plochy a toky. V závěru práce bylo mým úkolem porovnání dnešního stavu krajiny s historickou mapou a zhodnocení úbytku, příbytku či změnu využívání těchto území.

Klíčová slova: GIS, krajina, digitalizace, mapování

ANNOTATION

My thesis is focused on mapping the changes in the landscape today and also from a historical perspective. Specifically, it focuses on the cadastral area. Sedlec near by Náměšť nad Oslavou. The work deals with two periods. From a historical perspective in the year 1953 and at present, the year 2014. The first step was to map the contemporary landscape and plot that on paper maps of the cadastral area. Followed by entering data into the electronic map for this step, I used the program ArcGIS and freely available map data from internet servers. I plot cadastral area, arable land, permanent grasslands, gardens, forests, built-up area, water areas and streams on the map. In conclusion, my task was to compare today's condition of the landscape with the historical map and evaluate decrease, increase or change of using these areas.

Keywords: GIS, landscape, digitization, mapping

Obsah

1	ÚVOD	8
2	CÍL PRÁCE	9
3	PROBLEMATIKA KRAJINY	10
3.1	Krajina	10
3.2	Kategorie krajiny	11
3.3	Krajinná ekologie.....	13
3.4	Krajina ve společnosti.....	13
3.5	Struktura krajiny	14
3.6	Člověk v krajině.....	15
4	CHARAKTERISTIKA ZÁJMOVÉHO ÚZEMÍ.....	17
4.1	Zájmové území	17
4.2	Reliéf regionu	17
4.3	Podnebí	18
4.4	Hydrické poměry	18
4.5	Pedologické podmínky	19
4.6	Flóra a fauna	19
4.7	Stav krajiny a ochrana přírody.....	20
4.8	ÚSES.....	21
5	METODIKA	21
5.1	Mapové podklady	21
5.2	Postup práce	21
5.3	Klasifikační klíč.....	22
6	VYHODNOCENÍ ZMĚN VYUŽITÍ KRAJINY V KATASTRÁLNÍM ÚZEMÍ	23
6.1	Lesní porosty.....	25
6.2	Trvalé travní porosty (TTP).....	26
6.3	Vodní plochy.....	27
6.4	Zastavěná plocha.....	28
6.5	Orná půda.....	29
6.6	Cestní síť	30
7	ZÁVĚR	32
8	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	34

9	SEZNAM OBRÁZKŮ	36
10	SEZNAM TABULEK.....	37
11	SEZNAM PŘÍLOH.....	38

1 ÚVOD

„Krajina je základním dědictvím každého z nás. Je všezahrnující a nevyhnutelná. Přitom pro každého z nás znamená něco jiného.“

D. Lowenthal

Krajina je veškerá příroda a kultura, která nás obklopuje. Velký vliv na krajinu a její změny má bezpochyby člověk a to činnostmi, kterými do ní zasahuje. Mezi tyto činnosti patří zejména výstavba nových rodinných domů, obchodních center, průmyslových budov a dalších staveb, které ovlivňují charakter krajinného rázu určitého území. Zásadní vliv na krajinu má také příroda, a to svými přírodními činiteli, jako jsou např. voda a vítr, konkrétně velká koncentrace srážek a s tím související povodně. Všichni tito činitelé, ať už přírodní nebo kulturní utváří krajinu a její změny po celou dobu jejího vývoje.

Na krajinu lze nahlížet z různých hledisek, krajinu člověk vnímá esteticky, historicky, umělecky, ekonomicky i jinak. Stručně řečeno, krajina je až příliš rozmanitá na to, abychom se o ní mohli jednoduše vyjádřit (Forman a Godron, 1993).

Svoji bakalářskou práci jsem rozdělila do jedenácti kapitol, ve kterých se budu zabývat různými částmi zkoumání krajiny. V první kapitole je obsaženo shrnutí čeho se bude bakalářská práce týkat. Ve druhé kapitole jsou sepsány cíle, na které se chci postupně zaměřit. Ve třetí kapitole chci detailněji rozebrat problematiku krajiny, zaměřit se na části, ze kterých se krajina skládá a jak na ni může člověk nahlížet. Tato kapitola je zaměřena na definice různých autorů, pohledy na krajinu, kategorie, na které bývá krajina rozdělena, krajinnou ekologii, na strukturu krajiny a na vliv, jaký člověk na krajinu má. Čtvrtá část je věnována rozboru katastrálního území, a to na popis z hlediska historie, charakteristiku podnebí, pedologických podmínek, reliéf regionu, flóru a faunu a na stav ochrany území. Pátá část je zaměřena na metodiku mapování krajiny, jsou zde popsány mapové podklady, které jsem ke své práci využívala a dále postup, který jsem praktikovala. V šesté kapitole jsou rozebírány změny v krajině na mapách, které jsem zpracovala v programu ArcMap. V této části jsou také přiložené grafy, ve kterých je vždy srovnávána část krajiny v současnosti s krajinou historickou. Sedmá část obsahuje zhodnocení a závěr mé práce. V osmé kapitole je sepsán seznam použité literatury, de-

vátá kapitola obsahuje seznam obrázků, v desáté je další seznam a to tabulek. V poslední, jedenácté části jsou přílohy – mapy a fotografie.

2 CÍL PRÁCE

Cílem mojí bakalářské práce je zjištění změn, které nastaly v krajině v průběhu uplynulých let. Zaměřím se na dvě časová období, a to na současnou katastrální mapu Sedlece u Náměště nad Oslavou, tedy na rok 2014 a z hlediska historického na rok 1953. Konkrétně se chci zabývat přírůstkem či úbytkem orné půdy, trvalých travních porostů, zastavěných ploch, vodních ploch či vodních toků, lesních porostů a rozvíjením cestní sítě. Vedlejším cílem je prohloubení osobního vztahu k území, které jsem si vybrala pro svoji bakalářskou práci. Chci více poznat detaily naší krajiny a rozšířit si tak obzory, z hlediska znalosti území, ve kterém žiji celý svůj život.

3 PROBLEMATIKA KRAJINY

3.1 Krajina

Definice krajiny není a ani nemůže být jednotná. Definice se mění podle toho, kdo na krajinu nahlíží. Jinak vnímá krajinu odborník, jinak obyčejný člověk. Různé pohledy budou mít také ekologové a jinak pohlíží na krajinu zakladatelé různých továren a firem, které zabírají půdu.

Krajina je velice složitá, nemůžeme ji definovat pouze zkoumáním jejích částí. Musíme ji zkoumat jako celek, veškeré propojení, principy a postupy (Sklenička, 2003).

Ve slovnících můžeme najít různé definice, které obsahují:

- a) pohled na pozemskou scenérii (např. lesy, zemědělsky obdělávaná část krajiny, hory),
- b) vývoj zemského povrchu v určité oblasti,
- c) část zemské pevniny, která je v zorném poli pozorujícího.

Dále můžeme ve slovnících nalézt spojení „architektura krajiny“, která je popisována jako organizace a úprava vybraného území z estetického hlediska (Forman a Godron, 1993).

Definici krajiny dle právní úpravy zní: „Krajina je část zemského povrchu s charakteristickým reliéfem, tvořená souborem funkčně propojených ekosystémů s civilizačními prvky“ (§ 3, písm. k, zák. č. 114/1992 Sb.).

Z pohledu ekologického lze krajinu chápat jako celistvé území, které se skládá z určitých ekosystémů a ty jsou vzájemně propojené (Forman a Godron, 1993).

Z hlediska zeměpisného je krajina svým rozvojem homogenní část zemského povrchu, charakteristická určitou skladbou složek země a vzájemnými vztahy.

V historickém kontextu je krajinou území, které se tvořilo postupem času s vazbou na přírodní podmínky, pro konkrétní zeměpisné místo.

V rámci demografie je krajinou část země obývaná jistá populace, hovořící svým jazykem a mající své zásady a zvyky, které jsou typické pro jednotlivé národy.

Krajina v ekonomickém smyslu je území, jež prodělalo jistý ekonomický vývoj a je tedy způsobilé k určitému hospodářskému uplatnění (Mezera, 1979).

Geografické pojetí krajinu definuje jako určitý díl povrchu Země, která dle svého zevního obrazu a reciproční interakci svých úkazů, utváří prostorový útvar, který má určité vlastnosti a na zeměpisných hranicích se přetransformuje v krajinu s jinými charakteristickými znaky.

V geosférickém měřítku můžeme krajinu, resp. její svislou stejnorodost vyjádřit pomocí částí, na které se rozděluje Země a to na hydrosféru, pedosféru, litosféru, biosféru, kosmosféru a atmosféru. Tyto části zasahují jedna do druhé a vzájemně se ovlivňují, společně utváří jeden nedílný celek.

Z pohledu architektonického je krajina popsána jako obyvatelná plocha, kterou je část zemského povrchu, jenž byl dříve určen pro bydlení nebo se postupem času utvořil k přirozenému obývání.

Emocionální pojetí krajiny lze definovat jako vztah k přírodě, smysl chápat procesy, které se dějí v přírodě. Tomuto vztahu můžeme říkat láska k přírodě, která se projevuje uctíváním hodnot přírody, kterých je třeba si vážit mnohem víc, než toho co bylo vytvořeno lidskou rukou. Zásahy do přírody jsou mnohdy nevratné (Sklenička, 2003).

„Krajina je území o řádové rozloze čtverečních kilometrů složené z ekosystémů, které se navzájem ovlivňují“ (Forman a Godron, 1993, s. 15).

Jsou známá tři hlediska jak pohlížet na krajinu – topologický aspekt, chorologická a geosférická dimenze:

- a) Topologický aspekt představuje krajinu jako ekosystém, který je charakteristický svou vertikální různorodostí a poměrně nízkou horizontální proměnlivostí. Zájmové území, které je zkoumáno může mít rozlohu nejvýše několik čtverečních kilometrů, aby mohly být studovány detaily. Studium je zaměřeno na vztahy mezi faktory na zemském povrchu – člověka, půdu, vodu, vzduch, rostliny a živočichy.
- b) Geosférická dimenze se zabývá zemským povrchem, jako celkem – geosférou. Studium se zaměřuje na zkoumání globálních změn, např. skleníkový efekt, změny hladin oceánů apod.
- c) Chorologická dimenze považuje krajinu za soubor, který má tvar mozaiky a je poskládaný ze základních topologických jednotek. Studium je zaměřeno na vztahy mezi ekosystémy utvářející specifickou krajinu. Mapovací měřítko mohou být různá v řádech tisíců až milionu (Zonneveld, 1995).

3.2 Kategorie krajiny

Krajinu lze rozdělit na dvě části, na krajinu přírodní, či přirozenou a krajinu kulturní (ovlivněnou člověkem).

a) Krajina přírodní

Těžko by se hledala krajina, která je zcela přírodní, člověkem nedotknutá. Přírodní krajina je popisována jako ta část, která je vytvořena pomocí přírodních, biotických a abiotických procesů utvářejících krajinu s absencí ovlivnění působení člověka. Lidskou činností neovlivněnou krajinu bychom mohli najít jen v nepřístupných místech.

Některé termíny, které jsou používány v souvislosti s přírodní krajinou, např. prakrajina, potenciálně přirozená krajina nebo krajina blízká přirozené:

- prakrajina – poslední fáze před změnou krajiny přírodní na krajinu kulturní
- potenciálně přirozená krajina – smyšlený typ krajiny, který by byl vytvořen místo dnešní krajiny kulturní, kdyby bylo odstraněno působení člověka na krajinu, tedy vymizení člověka samotného

- krajina blízká přirozené – v krajině převažuje přirozená vegetace, která je však ovlivněna člověkem (Sklenička, 2003).

b) Krajina kulturní

V dnešní době je krajina tvořena přírodou a kulturou. K přeměně z krajiny přírodní na krajinu kulturní dochází především kvůli zemědělství a lesnictví. Lidé ovlivňují krajinu pozitivně i negativně, některé lidské činnosti mohou být předmětem ochrany (např. historické, archeologické, estetické atd.) Procesy přeměňující krajinu jsou plynulé, postupem času se vytváří urbanizovaná krajina. V tomto procesu se po celou dobu vytvářejí rozmanité krajiny s různým stupněm ovlivnění člověkem. Důležité je, aby kulturní faktor nezasahoval a neovlivňoval přírodní krajinu.

Kulturní krajinu lze rozdělit podle stupně ovlivnění člověkem do několika kategorií:

- vlastní kulturní krajina – ovlivnění lidskou činností a ostatními faktory je v rovnováze, je zcela zachována schopnost autoregulace na jednotlivých úrovních ekosystémů

- narušená kulturní krajina – vlivem člověka je z větší části narušena stabilita přírodních složek, stále je však zachována schopnost autoregulace ekosystémů a jejich schopnost obnovy

- devastovaná krajina – schopnost autoregulace je narušena, krajina by mohla být obnovena jen za pomoci ekonomických prostředků a vynaložení velké energie na restauraci (Sklenička, 2003).

3.3 Krajinná ekologie

Krajinná ekologie se zabývá zkoumáním struktury různých ekosystémů a jejich seskupování, jako mohou být lesy, louky, mokřady, koridory a lidská obydlí, jejich vzájemné fungování a jak se přeměňují v čase.

Základním pojmem, který je v ekologii používán se nazývá ekosystém a ten je definován jako: „Soubor organismů a faktorů jejich prostředí v jednotě jakékoliv hierarchické úrovně“ (Lipský, 1998).

Změny jsou sledovány od původní, nedotčené krajiny až po dnešní krajiny městské:

- a) typ rozšiřování krajinných jednotek a ekosystémů,
- b) toky zvířen, vegetace, energie, minerálních prvků a vody mezi těmito složkami,
- c) změny v krajinné struktuře z hlediska ekologie v určitém čase (Forman a Godron, 1993)

Krajinná ekologie patří k mladším oborům ekologie, zaměřuje se na krajinu a vztah člověka ke krajině.

Krajinná ekologie je jediným oborem, který se zabývá výhradně strukturou krajiny a změnami, ke kterým dochází postupem času. Základem této disciplíny je ekologie obecná. Rozdíl mezi krajinnou a obecnou ekologií je odlišen v tom, že krajinná ekologie se přímo zabývá:

- územími s větší plošnou výměrou,
- různým složením prostoru (obecná ekologie zachází s ekosystémy, jako s prostorově stejnorodými),
- ekosystémy a vztahy mezi nimi (Lipský, 1998).

3.4 Krajina ve společnosti

Krajina je základní faktor pro lidskou společnost, v krajině člověk žije, buduje si svá obydlí, ale i jiné stavby. Pro člověka má krajina význam i z hlediska pracovních příležitostí a po práci může posloužit i jako místo k odpočinku, protože má i funkci re-

kreační. Funkce krajiny se postupem času mění, změny závisí na vlastnostech i stupni vývoje společnosti.

Působení lidské společnosti se projevuje těmito způsoby:

a) do krajiny jsou zaváděny nové látky, které se tam dříve nenacházely, např. pesticidy;

b) výstavba umělých konstrukcí, které utváří umělé prostředí, např. těžbou v krajině, tímto způsobem může docházet k rozrušování a přetváření přirozené krajiny těžbou nerostných surovin, hospodářskou činností;

c) zrychlování nebo naopak zpomalování krajinoformujících procesů, jedním z těchto procesů je zrychlená eroze, způsobená lidskou činností, konkrétně špatnými zemědělskými zásahy do krajiny;

d) utváření nově uspořádané krajiny (Demek, 1990).

3.5 Struktura krajiny

„Struktura krajiny je vyjádřena zastoupenými ekosystémy a jejich prostorovými vztahy, jejich tvarem, velikostí, uspořádáním, spojitostí a kvalitou“ (Lipský, 1998, s. 17).

Dle Godrona a Formana (1993) je struktura krajiny rozdělena do tří typů krajinných složek – matrice, plošky (enklávy) a koridory.

Matrice je složka, která je nejvíce prostorově rozsáhlá a nejvíce spojitá. Svým charakterem je v krajině nejdominantnější, obvykle bývá plocha větší než 50 % zájmového území a její hranice mají konkávní tvar. Tato krajinná složka nejvíce ovlivňuje změny v čase.

Plošky (enklávy) jsou plošné prvky, které se svým vzhledem odlišují od okolních krajinných složek, bývají obkloповány matricí. Plošky jsou různé, mohou mít různou velikost, liší se i tvarem, typem, vnitřním složením a hranicemi.

Enklávy lze rozdělovat podle jejich původu a vývoje:

- disturbanční enklávy (narušením území v matrici vznikla ploška),
- zbytkové enklávy (vznikly kvůli rušivým elementům v okolí plošky),
- zdrojové enklávy (vznikly díky různým předpokladům v matrici),
- zavlečené enklávy (za vznikem stojí zavlečené druhy rostlin a živočichů),
- dočasné enklávy (vznik krátkodobými změnami faktorů prostředí).

Místo, kde dochází k přechodu z plošky na matrice je označován jako ekoton. K tomuto dochází tam, kde vznikla ploška narušením. Hranice nebývají přímo zřetelné, ale tvoří postupný přechod.

Koridory jsou charakteristické tím, že v území mají pruhový tvar a vyskytují se v prostředí s odlišným prostředím, stejně jako plošky. Koridory se však vyznačují výrazně liniovým charakterem. V prostředí mohou být koridory přírodními objekty nebo objekty vytvořené člověkem, a to silnice, ploty, inženýrské sítě atd. Tyto prvky mohou krajinu spojit nebo rozdělit.

Dle Formana a Godrona (1993) plní koridory pět funkcí:

- plní úkol přepravního prostředí spojem dvou a více míst,
- jsou prostředím poskytujícím stále možnosti existence některým druhům, pro tuto funkci lze použít název biokoridor,
- mají vliv na prostředí, které ho obklopuje,
- svým vzhledem zachovávají krajinné linie a osy jako součást krajiny (Godron a Forman, 1993).

3.6 Člověk v krajině

Příroda a kultura spolu dohromady tvoří krajinu. V dnešní době v důsledku působení člověka existuje na Zemi převážně kulturní krajina. Kulturní krajina je tvořena přírodními, hospodářskými a sociálními procesy. Z jisté části se v krajině odráží vliv společnosti, její ekonomické, technologické, sociální a duchovní úrovně. Člověk může působit na krajinu kladně i záporně. Některé typy kulturní krajiny mohou být vlivem společnosti ohroženy, a proto mohou být předmětem ochrany. Kulturní krajina může být považována za národní dědictví, ačkoliv některé typy kulturní krajiny, které byly postupem času utvářeny zemědělskou činností, již zanikly, zpustly nebo v důsledku velkovýrobního zemědělství byly přeměněny v moderní krajinu.

Vliv člověka z hlediska ekonomické činnosti v krajině, je zaměřeno na využívání přírodních zdrojů, které slouží k prospěchu společnosti. Důsledkem těchto činností je ničení přírody a narušení přirozeného chodu krajiny. V krajině může docházet k znehodnocení historických, kulturních, archeologických či estetických a rekreačních hodnot v krajině. Z hlediska využívání krajiny dochází ke střetům zájmů více odvětví – těžba nerostů, výstavba, zemědělství, vodní hospodářství, turismus. Organizace krajiny musí obsahovat ochranu přírodních zdrojů před nadměrným využíváním, které by vedlo ke

zničení. Řešení nabízí trvale udržitelné využívání přírodních zdrojů, na které je v dnešní době již brán velký zřetel (Lipský, 1998).

4 CHARAKTERISTIKA ZÁJMOVÉHO ÚZEMÍ

4.1 Zájmové území

Sedlec je malá obec, která leží v kraji Vysočina, 5 km od města Náměšť nad Oslavou a 15 km od města Třebíč. Kraj vznikl v roce 2001 a krajským městem je Jihlava, která je vzdálená od Sedlece 60 km, další větší města, která patří do tohoto kraje, jsou Třebíč, Pelhřimov nebo Havlíčkův Brod. Rozloha kraje je 6 795 km². V obci žije 226 obyvatel, podle zjištění statistických údajů z roku 2014, rozloha obce je 943 ha a hustota zalidnění je 30,6 obyvatele na km². Nadmořská výška obce je 440 m nad mořem. Pozemky, které obklopují zastavěnou část obce, mají svá jména a to např. Padělek, Pod lípou, Hlovka, Křivý nebo Duby.

V katastrálním území protéká řeka Oslava, nachází se však mimo zastavěnou část obce a to v údolí pod obcí. Z obce do řeky Oslavy přitéká potok Hučák. V lesích, které zasahují velkou část katastru, se nachází i různé zajímavosti, které patří k obci a to zřícenina Nového-Sedleckého hradu, novogotický altán Gloriet, Čertův most a Tři kříže.

První písemná zmínka o obci je z roku 1101 a je zaznamenána v zakládací listině benediktínského kláštera v Třebíči. V roce 1370 byl vystavěn Nový-Sedlecký hrad jako ochranná pevnost proti hradu Lamberku, hrad měl chránit především majetek kláštera. Hrad zanikl po roce 1440 v době bourání hradů. Panství mělo mnoho majitelů, poslední z nich byl hrabě Bedřich Vilém z Haugwitz a Biskupic. Haugwitzové dbali na úpravu lesů a kvůli krásnému výhledu na řeku Oslavu, nechali roku 1830 vystavět altán Gloriet. V jeho okolí a v blízkosti řeky rostou chráněné rostliny např. brambořík evropský, běložárka větevnatá, vstavač bezový a další.

V roce 1956 byla započata výstavba vojenského letiště, které zabírá velkou část katastru obce. Provoz 22. základny vrtulníkového letectva Sedlec u Náměště nad Oslavou byl zahájen 2. listopadu 1959, kdy na letišti přistála první dvě letadla. Vojenské letiště je v provozu dodnes (namestsko.cz).

4.2 Reliéf regionu

Reliéf v zájmovém území je zvlněný a patří do krajiny vrchovin Hercynika. Celé území patří typově mezi intenzivní zemědělskou krajinu. Ve středu obce se vyskytuje zastavěné území, tedy intravilán. Zastavěná plocha má vysoký podíl na výměře katastru kvůli existenci vojenského letiště. Letiště má svým provozem velký vliv na životní prostředí v obci. Na okrajích katastrálního území se vyskytují rozsáhlé lesy, ve východní

části území v okolí údolí Oslavy se vyskytují významné přírodní části (Územní plán obce Sedlec, 2011).

Obec Sedlec je součástí Jevišovického bioregionu, který leží na západě jižní Moravy, také zasahuje jižní část Bobravské vrchoviny a Boskovické brázdy. Plochy tohoto bioregionu se rozprostírají na krystalických břidlicích rozčleněnými skalnatými údolími. Geologické podklady, na kterých region leží, jsou různé, vyskytují se i hadce a vápence. Hadce je třeba zmínit v souvislosti s Mohelenskou hadcovou stepí a výskytem serpentinitů, významní jsou alpští migranti, step je tvořena dubohabřinami s ostrovy acidofilních doubrav. Charakteristická je absence bučin (Culek, 2005).

Z mapy Geomorfologického členění ČR (geoportal.gov.cz) jsem zjistila bližší informace o zájmovém území:

Systém:	Hercynský
Provincie:	Česká vysočina
Podprovincie:	Česko-moravská soustava
Oblast:	Českomoravská vrchovina
Celek:	Jevišovická pahorkatina
Podcelek:	Znojemská pahorkatina
Okrsek:	Náměšťská sníženina.

4.3 Podnebí

Podnebí v Jevišovickém bioregionu je mírně teplé. Srážky se vyskytují v závislosti na Českomoravské vrchovině. Jižně od Třebíče je průměrná teplota 6,8 °C a 610 mm srážek. V Náměšti nad Oslavou, která leží nejbližší od obce Sedlec, jsou průměrné srážky 594 mm a průměrná roční teplota 7,7 °C. Podnebí v regionu je často ovlivňováno subtropickým klimatem a to přívalovými dešti. Zimní období bývají suché a chladné. V údolích řek dochází k teplotním inverzím, které jsou střídány teplými a suchými místy na svazích, které směřují k jihu (Culek, 2005).

4.4 Hydrické poměry

V zájmovém území protéká potok Hučák, který ústí do řeky Oslavy, která se také nachází na území obce. Řeka Oslava patří mezi povrchové vody vhodné k životaschopnosti určitých druhů ryb a dalších živočichů. Území obce Sedlec se nachází, kvůli ochraně podzemních vod, ve zranitelné oblasti. Malá část vodních toků v území se vy-

skytuje přirozeně nad povrchem, většina toků je zakryta (Územní plán obce Sedlec, 2011).

4.5 Pedologické podmínky

V bioregionu se vyskytují kambizemě a hnědozemě, které leží na spraších. Hnědozemě se vyskytují v okolí Třebíčska. V území převažuje především orná půda, typově je tedy krajina zařazena, jako zemědělská. Vyskytují se zde hlavně pole a dále jsou ve velké míře zastoupeny i lesy. Krajina by tedy mohla být určena i jako lesně – polní krajina (namestsko.cz).

4.6 Flóra a fauna

Na velké části regionu se rozprostírají dubohabřinské lesy (*Melampyro nemorosi-Carpinetum*), které byly v dřívější době zastoupeny jedlemi. Pro místa s příznivými podmínkami jsou typické teplomilné doubravy. V okolí řek se vyskytují nivy a to nejvíce *Steallario-Alnetum glutinosae*, kolem menších potůčků *Carici remotae-Fraxinetum*. Velmi ojedinělé jsou olšiny (*Carici acutiformis-Alnetum*). Podél větších řek jsou časté *Phalaridion arundinaceae* a v tekoucích vodách *Batrachion fluitantis*. Na východní straně regionu má vegetace charakter trávníku (*Festucion valesiaceae, Kolerio-Phleion phleoidis*), dále se zde rozprostírají louky (*Arrhenatherion*). Pro vlhká stanoviště jsou charakteristické vegetace *Calthenion*, podhorské druhy jako např. stařinec potoční (*Tephrosieris crispa*), hadí kořen větší (*Bistorta major*) a upolín evropský (*Trollius altissimus*). Rybníky, které byly vybudovány jen lokálně a na pobřežích svaz *Magnocaricion elatae*. Z křovin třeba zmínit *Prunion spinosae*.

Flóra v Jevišovickém bioregionu je velice různá. Lesy, které převažují, jsou hercynské a doplňují je alpidské podhůří, např. dymnivka plná (*Corydalis solida*), ostřice chlupatá (*Carex pilosa*) a zapalice žluťuchovitá (*Isopyrum thalictroides*). Na několika místech se vyskytuje endemit – hvozdník moravský (*Dianthus moravicus*). Krajina Českomoravské vrchoviny je po většinu ovlivněna člověkem a zvířata jsou ochuzena, kvůli vlivu živočichů ze severopanonské podprovincie na východě (např. ježkem východním, myšicí malookou nebo bramborníčkem černohlavým apod.). Na severozápadě, kde se nachází národní přírodní rezervace Mohelenská hadcová step s výskytem kobylky *Ephippigera ephippiger*, kudlanky nábožné, mandlovky *Depressaria cervicella*, můry *Odice arcuinna*, vřetenušky čtverotečné, mravence *Strongylognathus bulgaricus*

nebo ještěrky zelené. Ve velkých řekách se nachází parmy, v místech pod přehradami pstruzi a to i v potocích.

Významné druhy:

Savci: ježek východní (*Erinaceus concolor*), myšice malooká (*Apodemus microps*), vydra říční (*Lutra lutra*), vrápenec malý (*Rhinolophus hipposideros*), netopýr brvitý (*Myotis emarginatus*).

Ptáci: bramborníček černohlavý (*Saxicola torquata*), lejsek bělokrký (*Ficedula albicollis*).

Obojživelníci: mlok skvrnitý (*Salamandra salamandra*).

Plazi: užovka stromová (*Elaphe longissima*), ještěrka zelená (*Lacerta vitridis*).
Měkkýši: zemoun skalní (*Aegopis verticillus*), hrotice obrácená (*Balea perversa*), řasnatka lesní (*Macrogastera plicatula*), vřetenatka obecná (*Alinda biplicata bohemica*).
Hmyz: kobylka *Ephippigera ephippiger*, saranče *Omocestus petraeus*, mol *Ateliotum hungaricellum*, zelenáček *Adscita chloros*, bělopásek *Neptis rivularis*, mandlovky *Depressaria cervicella*, mravenec *Strongylognathus bulgaricus*, žahalka *Scolia hirta*.
Pavouci: sklípkánek *Proatypus muralis*, pavouk *Alopecosa solitaria* (Culek, 2005).

Zeleň v krajině, spolu s pozemky určenými pro funkci lesa a trvalými travními porosty patří k nejdůležitějším prvkům ovlivňující ekologickou stabilitu. V území se zeleň vyskytuje jako doprovodné porosty u komunikací, vodních toků a skupiny dřevin v zemědělské půdě (Územní plán obce Sedlec, 2011).

4.7 Stav krajiny a ochrana přírody

Území bylo kolonizováno v mladší době kamenné, ale západní část území až později ve středověku. Mnoho ploch je odlesněno, ale stále se najdou i místa, která pokrývají lesní porosty. V údolích jsou přirozené lesy zachovány, na plošinách jsou původní lesní vegetace nahrazeny lignikulturami borovice a smrku. Odlesněné plochy jsou využívány jako pole, louky a místy i rybníky.

Významným územím, které bylo vyhlášeno, jako chráněné je národní přírodní rezervace Mohelenská hadcová step. Toto místo je významné kvůli hadcovému podloží, nebo-li serpentinitům. Nejvýznamnější je však Národní park Podyjí. Dále do regionu patří přírodní rezervace Habrová Seč, Dukovanský mlýn, Údolí Oslavy a Chvojnice a další (Culek, 2005).

4.8 ÚSES

V katastrálním území se nevyskytuje nadregionální ÚSES. Regionální ÚSES se vyskytuje na východní části území, konkrétně Kaňon Oslavy. V rámci NATURY 2000 byla v zájmovém území vyhlášena Evropsky významná lokalita - Údolí Oslavy a Chvojnice, tato lokalita se také kryje se stejnojmennou přírodní rezervací. Tato území byla vyhlášena kvůli ochraně přastevníku kostivalového, dvouhrotci zelenému, kovaříkovi či konikleci velkokvětému. Dále se zde nachází i památný strom a to Dub u Glorie-tu. Tato lokalita je vyhledávána i kvůli zřícenině Sedleckého hradu. (Územní plán obce Sedlec, 2011).

5 METODIKA

5.1 Mapové podklady

Ke sledování krajiny a jejich změn jsem používala několik mapových podkladů. V terénu jsem použila jako podklad Základní mapu České republiky v měřítku 1:10 000 v papírové podobě. Konkrétně jsem použila mapové listy 24-33-02 a 24-33-03. Mapy jsou k dispozici za poplatek u Českého úřadu zeměměřičského a katastrálního. Mnou použitá mapa byla pořízena v roce 2009 v souřadnicovém systému S-JTSK, který využívá Křovákova zobrazení.

Další mapové podklady, které jsem využívala, již byly v elektronické podobě. K zaznačení změn zjištěných v terénu katastrálního území v současné době jsem měla k dispozici topografickou mapu z roku 1991. Vzhledem k tomu, že data z tohoto mapového podkladu byla již vcelku zastaralá, používala jsem jako podklad pro zakreslování Základní mapu ČR z portálu CENIA.

Pro historickou část jsem použila vojenskou topografickou mapu, která byla zmapována v roce 1953 v souřadnicovém systému S-42, která využívala Gaussovo zobrazení. Tato mapa byla v měřítku 1:10 000.

5.2 Postup práce

Mapování krajiny v katastrálním území jsem prováděla podle Metodiky mapování krajiny od Pellantové (1994). Prošla jsem si celé území a do Základní mapy ČR v měřítku 1:10 000 zaznamenala změny, které zde nastaly od roku 2009, ve kterém byla mapa zmapována.

Pro převedení map do digitální podoby jsem využila program ArcGIS (ArcMap a ArcCatalog). Tento geografický informační systém vytvořila společnost Esri. V ArcMapu jsem využila souřadnicového systému S-JTSK.

Nejdříve jsem si vytvořila vrstvy, kterým jsem se chtěla věnovat – lesní porosty, trvalé travní porosty, vodní plochy, zastavěnou plochu a ornou půdu. U vytvořených vrstev jsem dbala na to, aby byly všechny v systému S-JTSK a měly nastaveny stejné jednotky, v mém případě metry. Postupně jsem pomocí funkce polyline v editoru vyznačila do Základní mapy ČR z portálu CENIA tyto části – ornou půdu, lesní porosty, zastavěné území, trvalé travní porosty, polní cesty a silnice, vodní toky a vodní plochy. Využívala jsem i mapu z roku 1991, taktéž jsem nahlížela do mapy, která byla mnou použita pro terénní průzkum. Důležité je všechny provedené změny pravidelně ukládat. Ukončení editace provedeme ikonou Save edits.

Po provedení tohoto kroku přejdeme k výpočtu ploch jednotlivých částí. K výpočtu použijeme atributovou tabulku (Attribute Table) u každé části zvlášť. V tabulce si vytvoříme sloupec pro výpočet plochy a pomocí funkce Calculate Geometry vypočítáme obsah jednotlivých ploch. Také si nastavíme, v jakých jednotkách chceme, aby se nám plocha vypočítala. Plochy ve sloupci se automaticky vygenerují po zadání těchto kroků.

Tento celý postup jsem provedla i u historické mapy. Po zjištění ploch všech částí, jak u mapy současné, tak u mapy historické jsem provedla převod tabulek do programu Microsoft Office Excel. Vyexportované tabulky jsem mezi sebou porovnávala a zjistila jsem, jak se krajina za uplynulá léta změnila.

5.3 Klasifikační klíč

K hodnocení krajiny jsem si vytvořila vlastní klasifikační klíč, který jsem si rozdělila na šest částí. Klíč jsem si vytvořila z důvodu zaměření se na jiné části, než jsou v klasifikačním klíči VÚKOZ.

Tab. 1: Klasifikační klíč (VÚKOZ)

Kód	Název
1	Orná půda
2	Trvalý travní porost
3	Zahrada a sad
4	Vinice a chmelnice
5	Les
6	Vodní plocha
7	Zastavěná plocha
8	Rekreační plocha
0	Ostatní

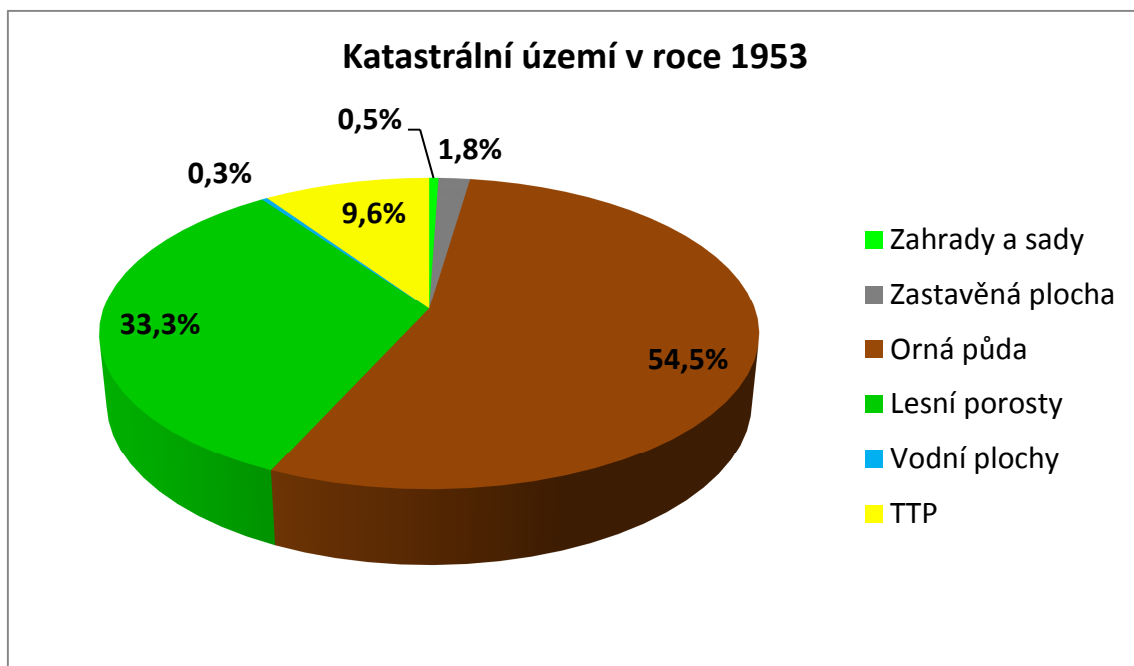
Zdroj: VÚKOZ, pracoviště Brno

Tab. 2: Vlastní klasifikační klíč

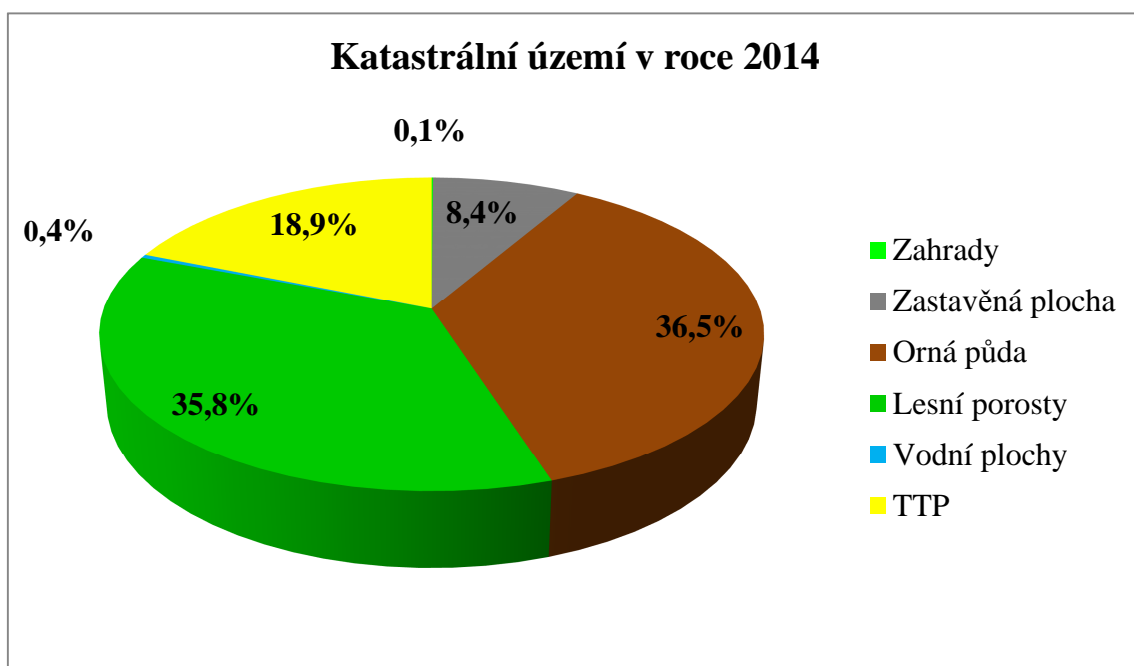
Klasifikační klíč	
1	Zahrady
2	Zastavěná plocha
3	Orná půda
4	Lesní porosty
5	Vodní plochy
6	TTP

6 VYHODNOCENÍ ZMĚN VYUŽITÍ KRAJINY V KATASTRÁLNÍM ÚZEMÍ

Zmapování krajiny a převodem zjištěných poznatků do digitální formy, jsem zjistila, že všechny plochy, na které jsem se zaměřila, změnily postupem času svoji výměru. Rozloha katastrálního území je 943 ha. Největší výměru z celého zájmového území v obou sledovaných obdobích, měla orná půda. Procentuální výměra se však lišila u jednotlivých let. Z grafů můžeme zjistit, že na druhém místě svojí výměrou figurují lesní porosty, dále trvalé travní porosty a na dalších místech, s malým procentuálním zastoupením, zastavěné plochy, zahrady (1953 i sady) a na posledním místě vodní plochy.

Obr. 1: Zastoupení jednotlivých ploch v roce 1953

Obr. 2: Zastoupení jednotlivých ploch v roce 2014

6.1 Lesní porosty

Lesní porosty zabíraly v roce 1953 přibližně 33% z celkové plochy katastrálního území. Rozloha lesů činila 314 ha. V uplynulých letech došlo k mírnému nárůstu lesních porostů, a to o 24 ha. V současnosti tedy zaujímají 338 ha.

K rozšíření lesů došlo, zejména záborem trvalých travních porostů, které se ostrůvkovitě vyskytovaly mezi lesními porosty. Na těchto místech tedy docházelo k rozšíření lesů, ale naopak zanikly stromové linie, které se v minulých letech hojně rozprostíraly v celé ploše území. Vzhledem k tomu, že v některých místech lesy zanikly a jinde vyrostly nové lesní porosty, není nárůst lesů příliš výrazný.

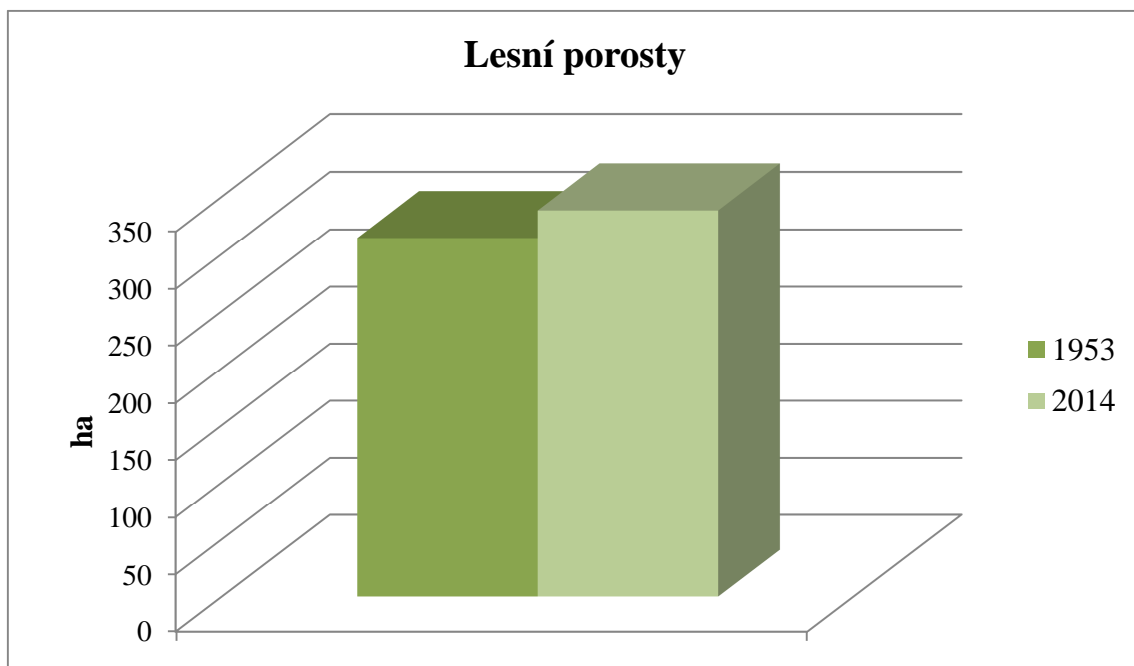
V blízkosti lidských sídel převažují lesy jehličnaté např. borovice a smrky. Čím více bychom se přibližovali k řece, která protéká v údolí na hranici katastru s obcí Březník, mohli bychom sledovat postupný přechod přes lesy smíšené, až k lesům listnatým, které se rozprostírají kolem celého toku řeky Oslavy.

Na území se vyskytují tyto konkrétní druhy dřevin:

- Jehličnany - Borovice lesní (*Pinus sylvestris*), Smrk obecný (*Picea abies*), Jedle bělokorá (*Abies alba*);
- Listnaté dřeviny – Bříza bílá (*Betula pendula*), Buk lesní (*Fagus sylvatica*), Dub letní (*Quercus robur*), Hrušeň obecná (*Pyrus communis*), Jablň domáci (*Malus domestica*), Jasan ztepilý (*Fraxinus excelsior*), Javor mléč (*Acer platanoides*), Lípa obecná (*Tilia vulgaris*), Slivoň švestka (*Prunus domestica*), Topol bílý (*Populus alba*), Třešeň ptačí (*Cerasus avium*);
- Keře – Bez černý (*Sambucus nigra*), Hlohy (*Crataegus spp.*), Líska obecná (*Corylus avellana*), Růže šípková (*Rosa canina*), Šeřík obecný (*Syringa vulgaris*), Trnka obecná (*Prunus spinosa*) (Pellantová, 1994).

Tab. 3: Rozlohy lesních porostů

Lesní porosty		
Rok	1953	2014
Výměra (ha)	314	338
Zastoupení v %	33	36

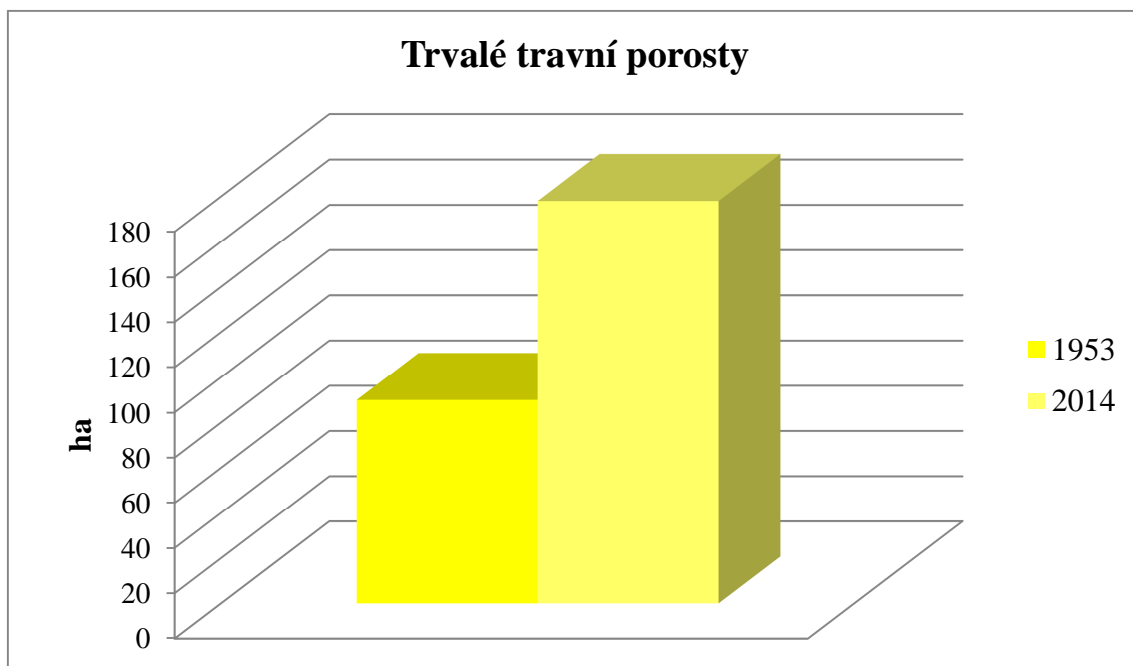
Obr. 3: Rozlohy lesních porostů

6.2 Trvalé travní porosty (TTP)

Výměra trvalých travních porostů v roce 1953 zabírala zhruba 10% území. Tato plocha zabírala z celkového katastru 90 ha. V současnosti zaujímá 19% rozlohy, tedy 178 ha. Výše již bylo zmíněno, že velká část TTP zanikla kvůli rozšíření lesních porostů, ale i navzdory tomuto faktu se rozloha TTP navýšila. Po roce 1953 došlo k výstavbě vojenského letiště, které se rozprostírá svojí nezastavěnou částí na TTP. V katastrálním území se také nachází dvě pastviny, které jsou pro svůj účel využívány k pastvě skotu.

Tab. 4: Rozlohy trvalých travních porostů

Trvalé travní porosty		
Rok	1953	2014
Výměra (ha)	90	178
Zastoupení v %	10	19

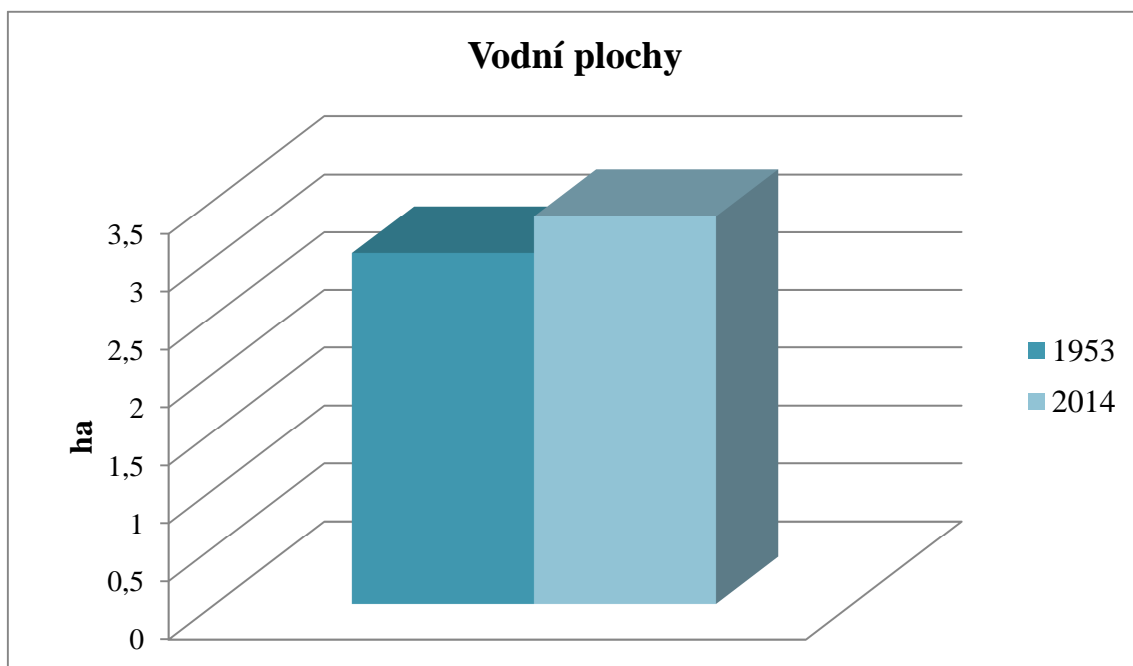
Obr. 4: Rozlohy trvalých travních porostů

6.3 Vodní plochy

Dominantou mezi vodními plochami je bez pochyby řeka Oslava, která protéká naším katastrem. Výměra vodních ploch v roce 1953 činila 3,03 ha, tedy 0,32%. Do dnešní doby se změnilo jen to, že v roce 2002 byl vybudován druhý rybník v obci. Plocha tedy vzrostla na 3,35 ha, což je 0,36%. Rybník je svojí výměrou větší než jeho předchůdce, který se nachází blíže k intravilánu obce. Rybník slouží především pro chov ryb a k účelu rybaření. Do rybníka přitéká potok Hučák, který dále přes hráz odtéká do lesů, kde se později vlévá do řeky Oslavy. V současnosti je okolí řeky Oslavy vyhledáváno jako prostor k odpočinku a rekreaci. Každoročně se zde pořádají letní tábory a vodní tok je vyhledáván i pro možnosti kanoistiky. V okolí řeky Oslavy se vyskytují i některé historické dominanty katastrálního území, jako např. zřícenina Sedleckého hradu, novogotický altán Gloriet, ze kterého již v dnešní době není příliš dobrý výhled na krajinu, protože je obrostlý vysokými stromy. Většina turistů také navštěvuje vyhlídku ze skály, která je nazývána jako „sedlo“. Svůj název nese z důvodu výhledu na točící se řeku mezi stromy a svým tvarem připomíná sedlo.

Tab. 5: Rozlohy vodních ploch

Vodní plochy		
Rok	1953	2014
Výměra (ha)	3,03	3,35
Zastoupení v %	0,32	0,36

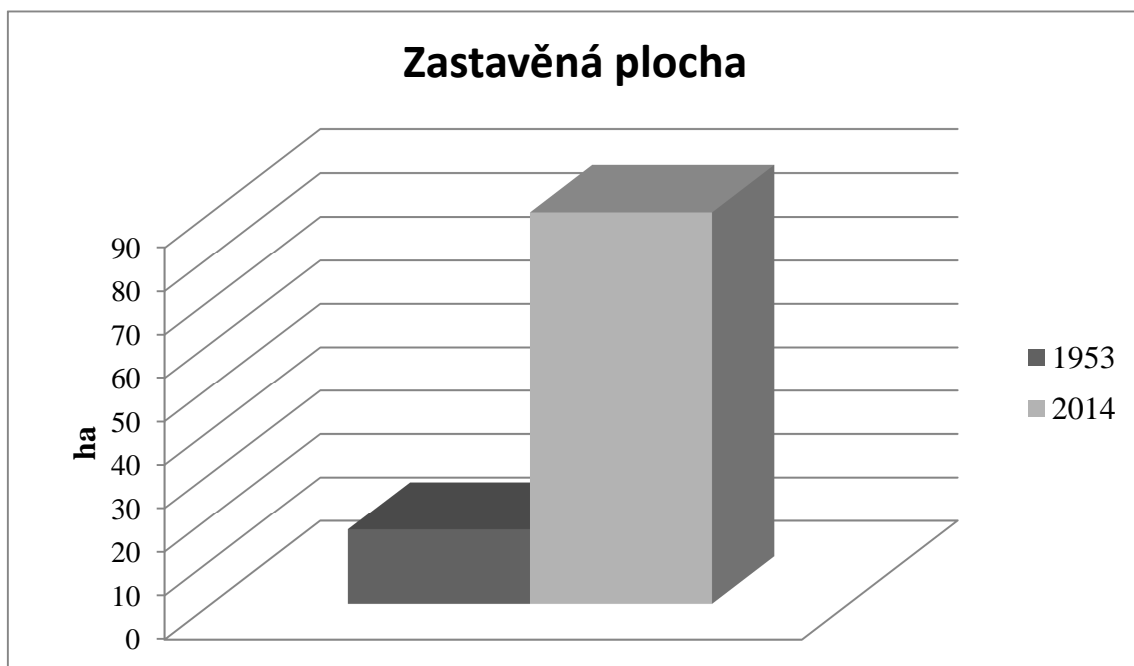
Obr. 5: Rozlohy vodních ploch

6.4 Zastavěná plocha

Zastavěná plocha, která se rozprostírá přímo ve středu katastrálního území Sedlece u Náměště nad Oslavou, v roce 1953 zaujímala 2% území, tedy 17 ha z celkové výměry. V dřívějších letech byla zastavěná plocha tvořena jen intravilánem obce, tedy rodinnými domy. Za uplynulá léta došlo k mírnému rozšíření intravilánu, bylo zde vystavěno několik rodinných domů, nebo u již stávajících, byla výměra rozšířena. Hlavní proces, který ovlivnil tuto rozlohu, byla výstavba vojenského letiště, které nese název 22. základna vrtulníkového letectva Sedlec u Náměště nad Oslavou. Vojenské letiště, respektive jeho přistávací plochy jsou vybudovány z betonového podkladu. V oploceném pásmu letiště se vyskytují hangáry a budovy, které jsem také zařadila do zastavěného území. Ve zbylém prostoru vojenského letiště se rozprostírají TTP, jak již bylo zmíněno výše. Dále jsem do této kategorie zařadila budovu JZD, která v dnešní době není využívána a budovu firmy, která se zabývá zemědělskou výrobou.

Tab. 6: Rozlohy zastavěných ploch

Zastavěná plocha		
Rok	1953	2014
Výměra (ha)	17	90
Zastoupení v %	2	10

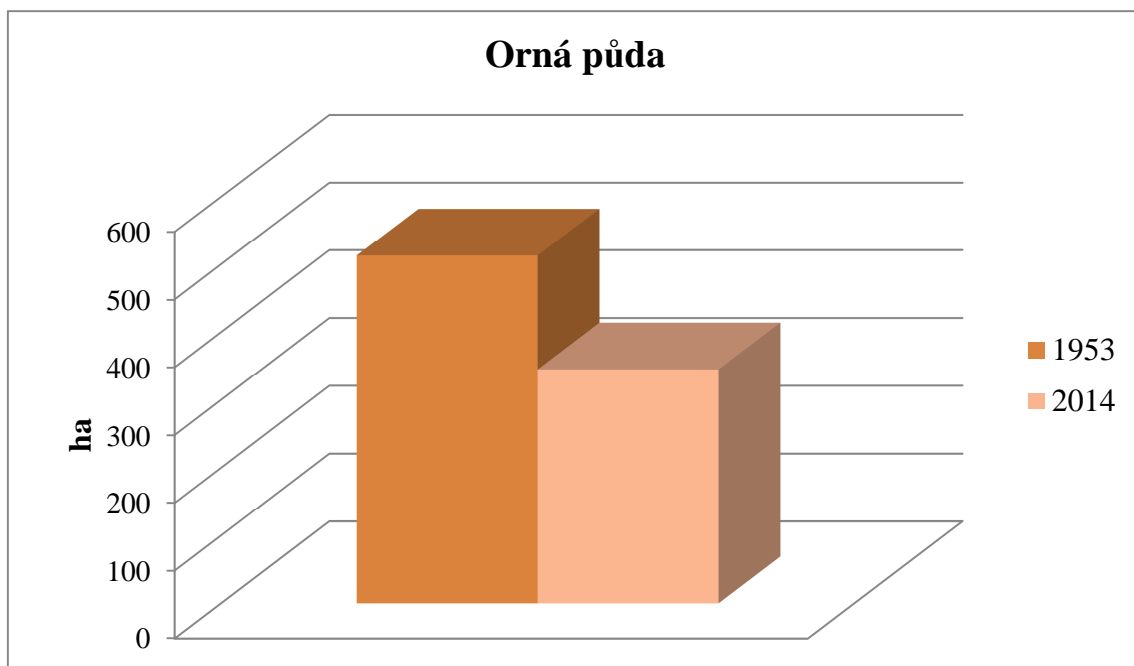
Obr. 6: Rozlohy zastavěných ploch

6.5 Orná půda

Největší část katastrálního území v minulosti zabírala orná půda, v současnosti tomu není jinak. Jediné v čem nastala postupem času změna je procentuální zastoupení této výměry. V minulosti, tedy v roce 1953 zabírala orná půda svými 513 ha přibližně 54% území. Velká část orné půdy byla během výstavby vojenského letiště zabrána a tato plocha byla nahrazena TTP. Současná doba tedy čítá 345 ha, což je procentuálně 37%. I přes to spadá území stále mezi zemědělský typ krajiny. Veškerá pole v dnešní době obhospodařují místní soukromí zemědělci. V katastru naší obce jsou na polích každoročně nejvíce pěstovány tyto plodiny – řepka, kukuřice, pšenice a ječmen.

Tab. 7: Rozlohy orné půdy

Orná půda		
Rok	1953	2014
Výměra (ha)	513	345
Zastoupení v %	54	37

Obr. 7: Rozlohy orné půdy

6.6 Cestní síť

Z přiložené mapy cestní sítě (Obr. 13) můžeme zjistit, že v roce 1953 se na území rozprostíralo mnoho polních cest a spojovaly tak malé polní pozemky. V minulosti byla délka polních cest asi 29 km. V obci se také nacházelo několik silnic, které spojovaly Sedlec s okolními obcemi, jejich délka byla 10 km. Výstavba letiště měla velký vliv na mnoho polních cest a také na několik hlavních komunikací. Na mapě současné cestní sítě, z roku 2014 (Obr. 14), můžeme vidět, že velké množství pozemků bylo sceleno a to mělo za důsledek zániknutí některých polních cest. Jak již bylo zmíněno, zánik dvou hlavních silnic byl zapříčiněn vznikem letiště. Bývalé komunikace byly nahrazeny jednou hlavní silnicí, která prochází celou obcí a v jiných katastrech se napojuje na pozemní komunikace vedoucí do okolních obcí. Úbytkem došlo k tomu, že dnes obcí prochází jen 13 km polních cest a asfaltových silnic také ubylo, v dnešní době je jejich délka asi

6 km. Ostatní zpevněné komunikace se nachází na území letiště. Vznikem letiště, tedy došlo k horší a časově náročnější dostupnosti obyvatel do okolí.

7 ZÁVĚR

Krajina se postupem času přetváří. Změny, ke kterým dochází, jsou zapříčiněny přírodními faktory, které na ni působí a také ve velké míře vlivem člověka. Přírodní změny bývají mnohdy pozvolné a dochází k nim pomaleji, pokud se zrovna nejedná o přírodní katastrofu. Přetvoření, ke kterému dochází působením člověka, bývá mnohem rychlejší a razantnější. Krajina se s těmi to změnami nedokáže sama vyrovnat. Člověk přetváří krajinu k obrazu svému, tedy ve většině případů ničí to, co se vyvíjelo dlouhá staletí před tím, než po naší planetě začal chodit člověk.

„Vývoj krajiny jsou takové změny v krajině, při kterých dochází ke změně neměnného (např. vykáčení lesa) a k následující změně struktury krajiny. Vývoj krajiny je buď plynulý v časových obdobích, nebo náhlý při katastrofických událostech (např. zemětřesení). Krajinná sukcese je příkladem změn, ke kterým dochází postupem času“ (Demek, 1990, s. 85).

Pro svoji bakalářskou práci jsem si vybrala obec, ve které žiji již od svých pěti let. Ve své práci jsem Vám chtěla představit krajinu obce Sedlec. Zaměřila jsem se na současné využívání krajiny a porovnávala jsem zjištěné údaje s historickou mapou z roku 1953.

Nahlédnutím do předchozích kapitol zjistíme, že v současné době je nejméně katastrofu zabráno ornou půdou a hned těsně za ní jsou lesní porosty. Orná půda tvoří z celkových 943 ha, svojí výměrou 345 ha rozlohy. V roce 1953 měla také největší výměru orná půda, ale její plocha bylo o 168 ha větší, než je tomu dnes, činila tedy 513 ha. Úbytek orné půdy byl zapříčiněn výstavbou vojenského letiště a přeměnou této kultury na TTP.

Lesní porosty se rozprostírají na 338 ha, tedy 36% zájmového území. Lesy lze považovat, jako chloubu naší krajiny. V minulosti činila výměra lesů 314 ha, což je jen o pár desítek hektarů méně než je tomu dnes. Za uplynulých 60 let zanikly na našem území mnohá stromořadí, ale naopak místa, která v celistvém lese byla dříve TTP jsou dnes také pokryty stromy. Úbytek stromořadí se tedy z hlediska výměry lesních porostů vykompenzoval.

Dnes se na našem území vyskytuje i mnoho TTP. Svojí výměrou 178 ha stojí na třetím místě. V roce 1953 zaujímali TTP v zájmovém území 90 ha. K rozšíření TTP došlo při výstavbě vojenského letiště, kdy mimo zastavěné plochy byla zasetá tráva a

zanikla tak orná půda, která se tam dříve rozprostírala. Většina TTP se tedy vyskytuje na území letiště, ostatní TTP jsou využívány, jako pastviny pro skot.

Na dalším místě svojí rozlohou stojí zastavěná plocha v území. Zástavba zabírá 90 ha z celkové plochy. Malá část je tvořena intravilánem obce, do kterého spadá i JZD, které již v dnešní době není využíváno pro svůj ani jiný účel. Velkou část tvoří zastavěné území vojenského letiště, jehož výstavba byla započata v roce 1956. Dříve zabíralo zastavěné území jen 17 ha z celkové výměry. Tato plocha patřila jen intravilánu, jiná zastavěná místa se zde nenacházela.

Nejmenší plochu zabírají v současnosti vodní plochy a v minulosti tomu nebylo jinak. Územím protéká řeka Oslava, jejíž plocha na území je 2,9 ha. Dalšími vodními plochami jsou dva rybníky, které zabírají plochu 0,45 ha. V roce 1953 se v našem katastru nacházel jen jeden rybník, vodní plochy zabírali tedy výměru o 0,311 ha menší, tedy 3,04 ha. Druhý rybník byl vybudován v roce 2002, dnešní výměra vodních ploch tedy činí 3,35 ha.

Z hlediska vývoje naší obce bude v budoucnu nejspíše rozšířen intravilán, vzhledem k tomu, že se v území nachází mnoho parcel pro výstavbu nových rodinných domů. Výstavbou by došlo k záboru zemědělské půdy, která je využívána jako orná půda a je společně s lesy nejdominantnější částí krajiny. K rozšiřování orné půdy a lesů v budoucnosti nejspíš nedojde. V krajině není příliš možností rozvoje jiným směrem, než je tomu doposud.

8 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

CULEK, Martin. *Biogeografické členění České republiky*. 1.vyd. Praha: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, 2005, 589 s. ISBN 80-86064-82-4.

DEMEK, Jaromír. *Nauka o krajině: pro posluchače PřF a PdF UP*. 2., upr. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 1990, 253 s.

GODRON, Michel a Richard T FORMAN. *Krajinná ekologie*. Vyd. 1. Překlad Jan Těšitel. Praha: Academia, 1993, 583 s. ISBN 8020004645.

LIPSKÝ, Zdeněk. *Krajinná ekologie: pro studenty geografických oborů*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 1998, 129 s. ISBN 8071845450

PELLANTOVÁ, Jitka. *Metodika mapování krajiny: pro potřeby ochrany přírody a krajiny ve smyslu zákona ČNR 114/92 Sb*. Praha: Český ústav ochrany přírody, 1994, 34 s.

MEZERA, Alois. *Tvorba a ochrana krajiny*. Praha: Státní zemědělské nakladatelství, 1979, 467 s.

SKLENIČKA, Petr. *Základy krajinného plánování*. Vyd. 2. Praha: Naděžda Skleničková, 2003, 321 s. ISBN 8090320619.

Územně plánovací dokumentace obce Sedlec

ZONNEVELD, Isaak S. *Land Ecology*. Amsterdam: SPB Academic Publishing, 1995, 199 s. ISBN 9051031017.

INTERNETOVÉ ZDROJE:

Geoportal. [online]. [cit. 2015-03-24]. Dostupné na: <http://geoportal.gov.cz/>

Mikroregion Náměštsko. [online]. [cit. 2015-03-10]. Dostupné na:
<http://www.namestsko.cz/>

Obec Sedlec. [online]. [cit. 2015-03-20]. Dostupné na: <http://www.obecsedlec.cz/>

Zákony pro lidi. [online]. [cit. 2015-04-25]. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/>

9 SEZNAM OBRÁZKŮ

Obr. 1: Zastoupení jednotlivých ploch v roce 1953

Obr. 2: Zastoupení jednotlivých ploch v roce 2014

Obr. 3: Rozlohy lesních porostů

Obr. 4: Rozlohy trvalých travních porostů

Obr. 5: Rozlohy vodních ploch

Obr. 6: Rozlohy zastavěných ploch

Obr. 7: Rozlohy orné půdy

10 SEZNAM TABULEK

Tab. 1: Klasifikační klíč (VÚKOZ)

Tab. 2: Vlastní klasifikační klíč

Tab. 3: Rozlohy lesních porostů

Tab. 4: Rozlohy trvalých travních porostů

Tab. 5: Rozlohy vodních ploch

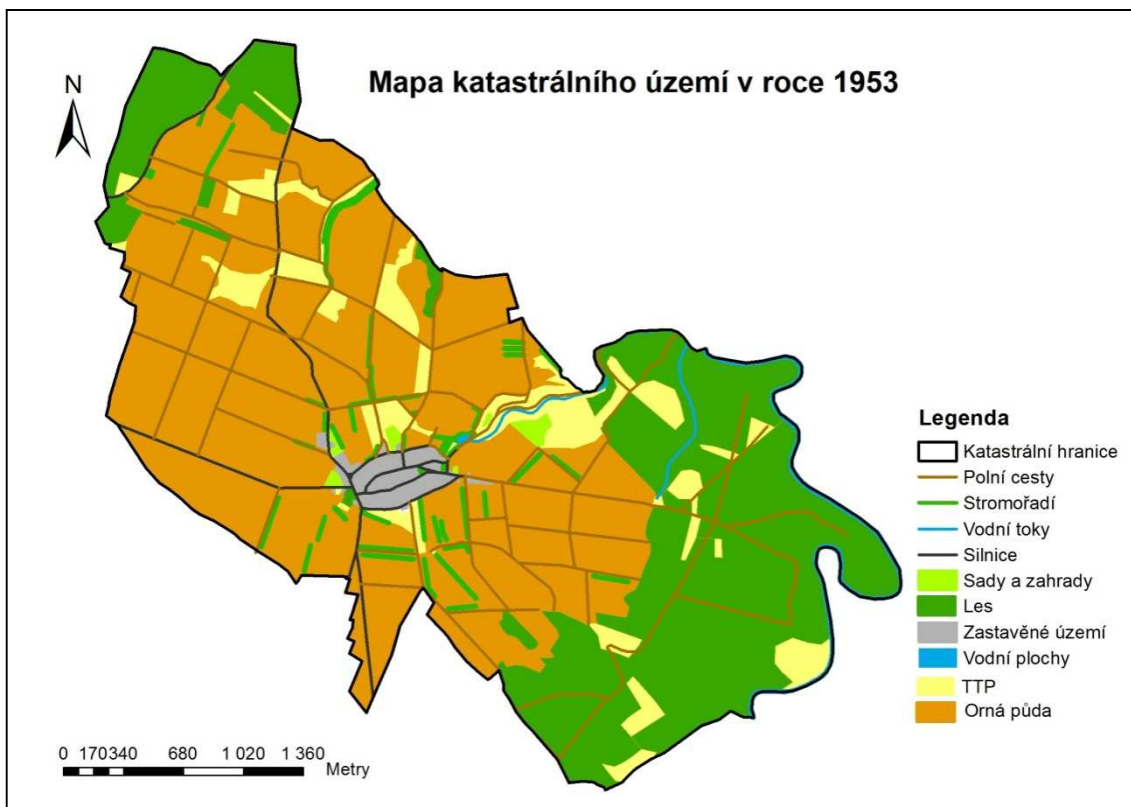
Tab. 6: Rozlohy zastavěných ploch

Tab. 7: Rozlohy orné půdy

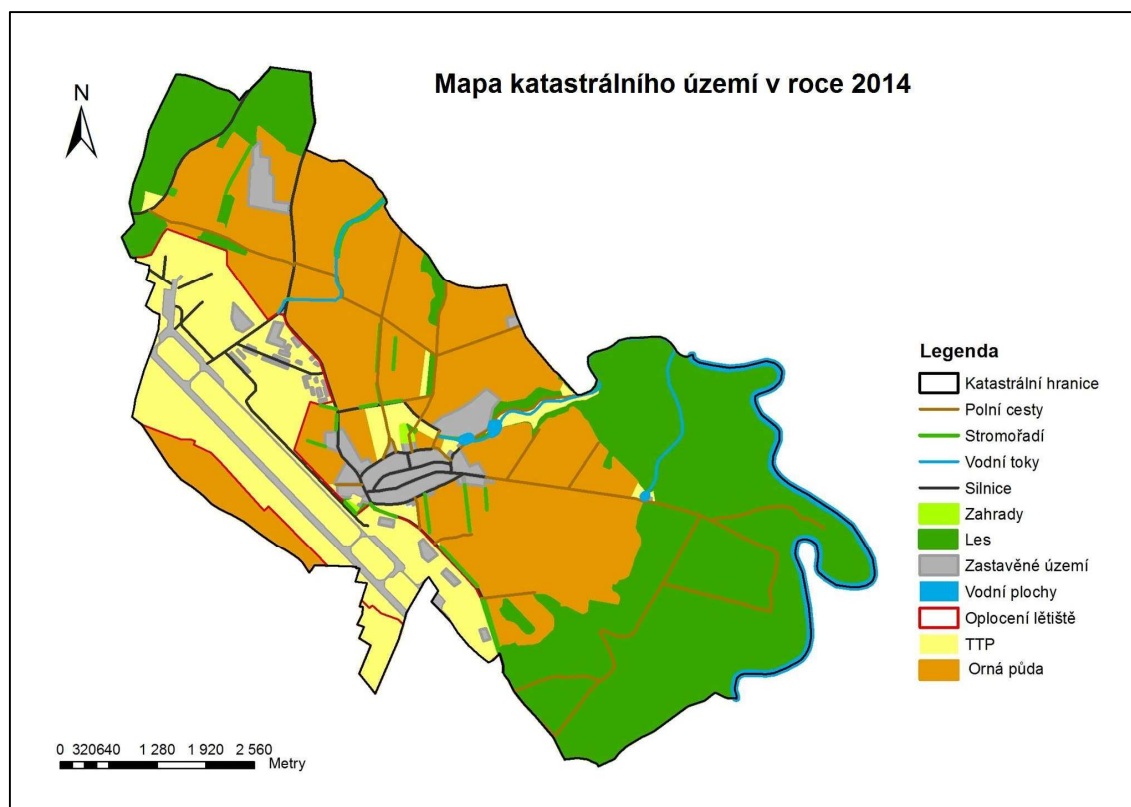
11 SEZNAM PŘÍLOH

- Příloha č. 1 – Mapa katastrálního území v roce 1953
- Příloha č. 2 - Mapa katastrálního území v roce 2014
- Příloha č. 3 - Mapa orné půdy v roce 1953
- Příloha č. 4 - Mapa orné půdy v roce 2014
- Příloha č. 5 - Mapa lesních porostů v roce 1953
- Příloha č. 6 – Mapa lesních porostů v roce 2014
- Příloha č. 7 – Mapa trvalých travních porostů v roce 1953
- Příloha č. 8 – Mapa trvalých travních porostů v roce 2014
- Příloha č. 9 – Mapa zastavěného území v roce 1953
- Příloha č. 10 – Mapa zastavěného území v roce 2014
- Příloha č. 11 – Mapa vodních toků a ploch v roce 1953
- Příloha č. 12 – Mapa vodních toků a ploch v roce 2014
- Příloha č. 13 – Mapa cestní sítě v roce 1953
- Příloha č. 14 – Mapa cestní sítě v roce 2014
- Příloha č. 15 – Fotografie pohledu na lesy v pozadí
- Příloha č. 16 – Fotografie pohledu na intravilán
- Příloha č. 17 – Fotografie orných ploch
- Příloha č. 18 – Fotografie místního rybníku
- Příloha č. 19 – Fotografie oplocení vojenského letiště

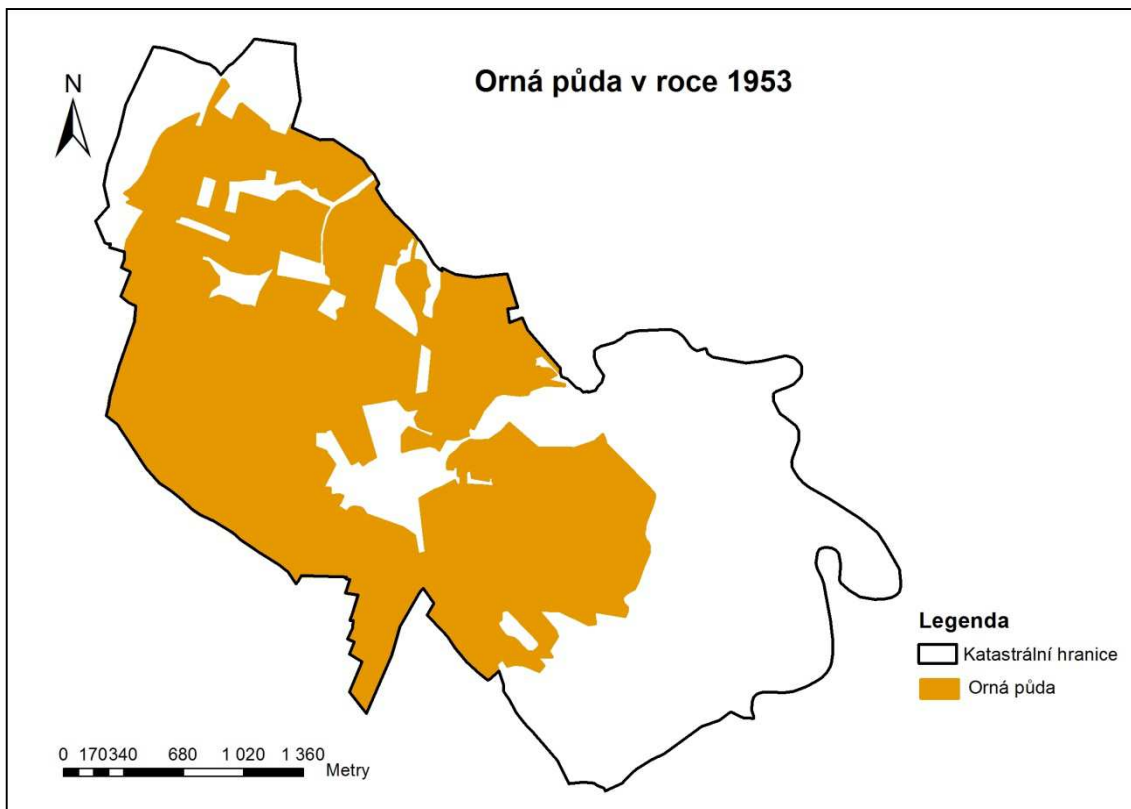

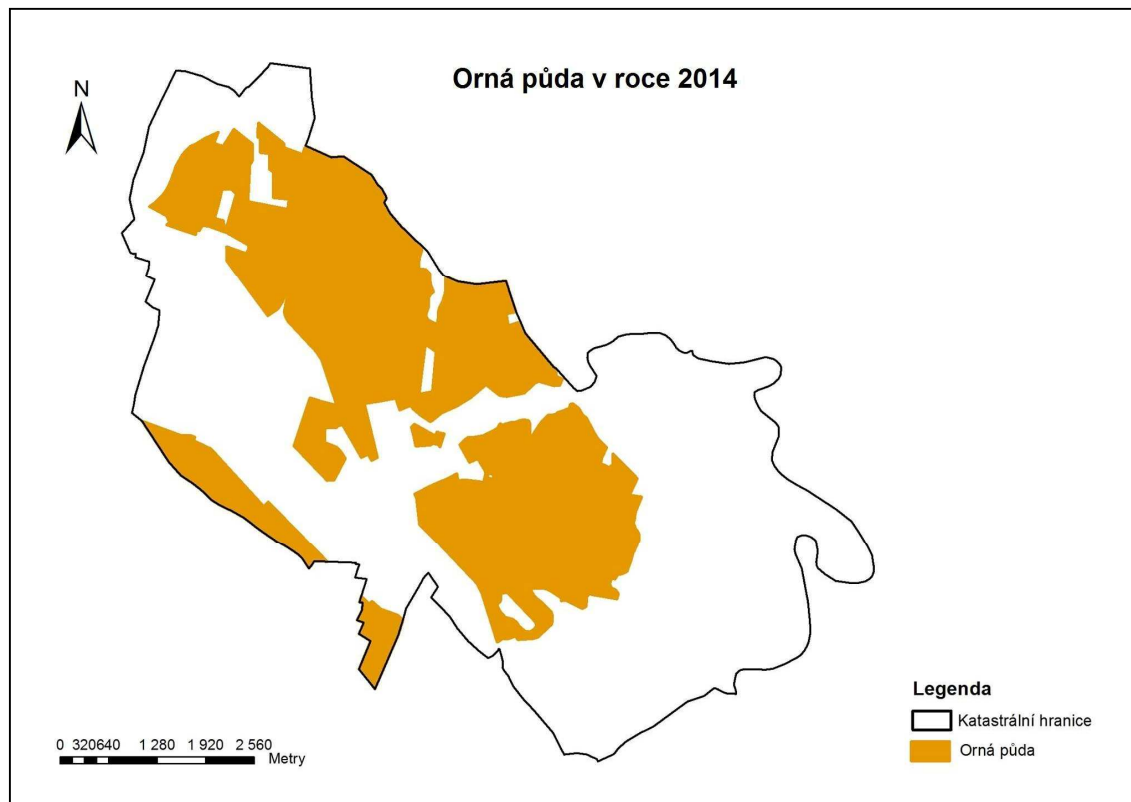
Příloha č. 1 – Mapa katastrálního území v roce 1953

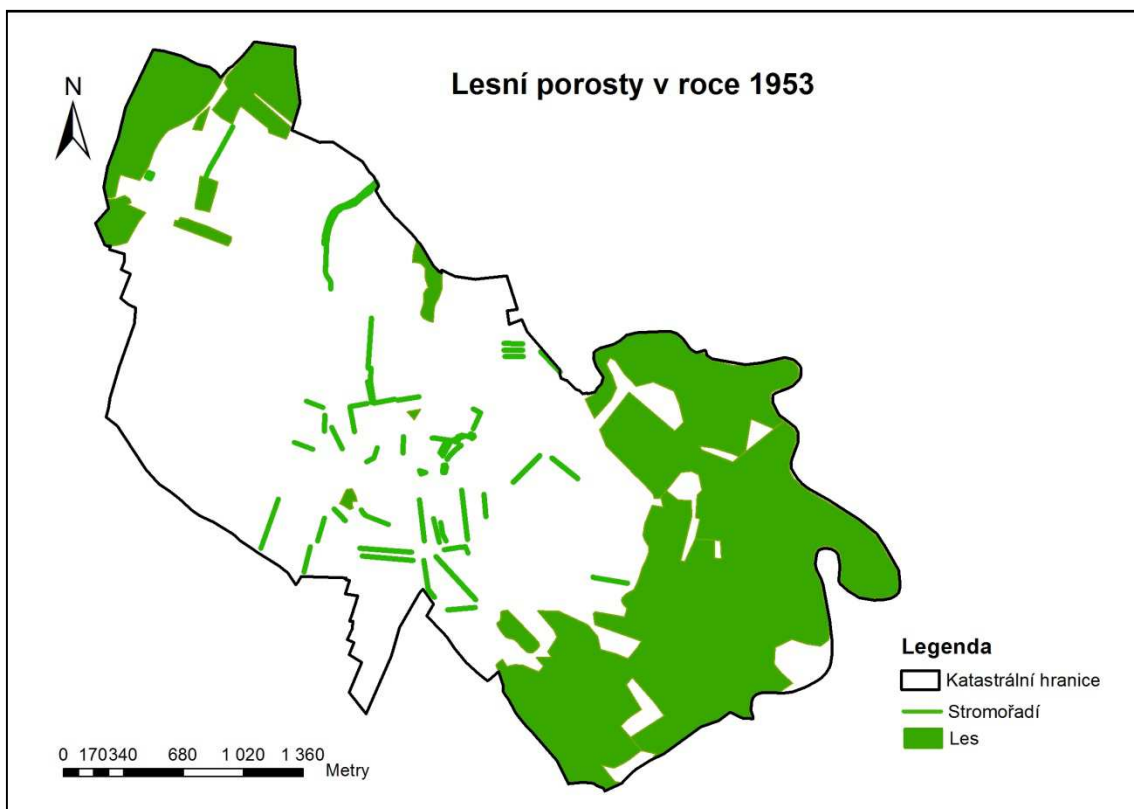
Příloha č. 2 – Mapa katastrálního území v roce 2014

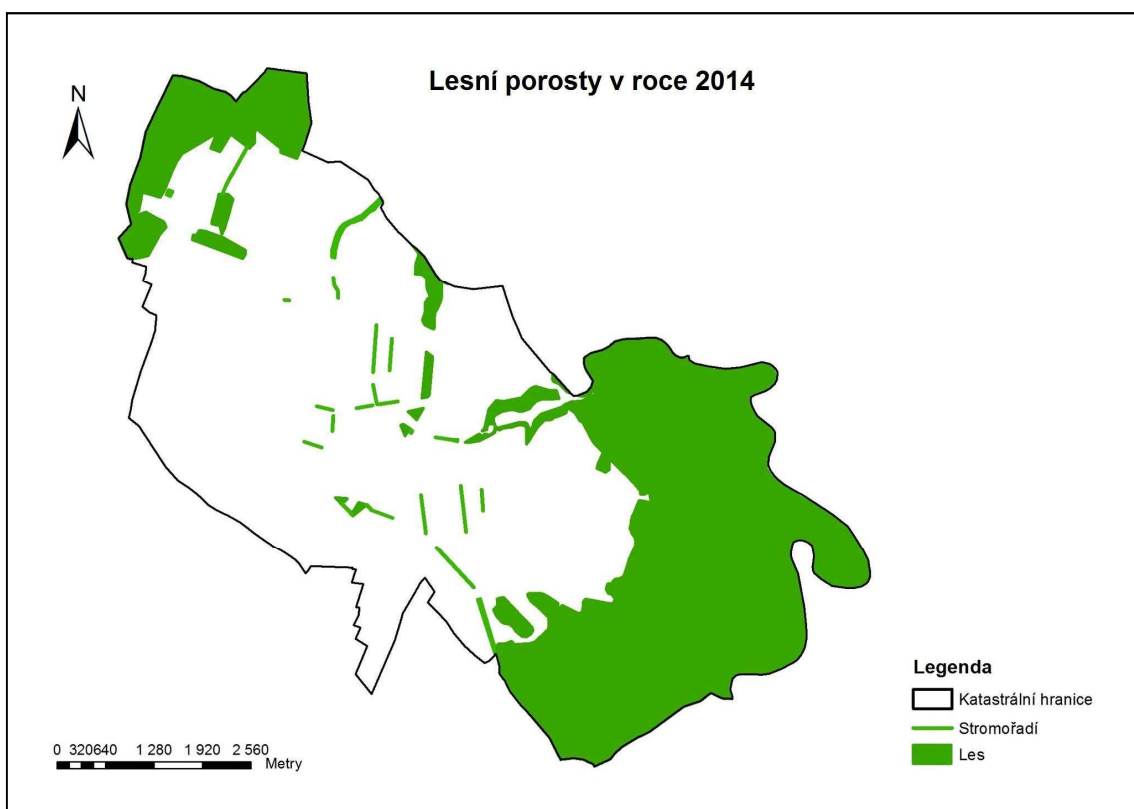
Příloha č. 3 – Mapa orné půdy v roce 1953

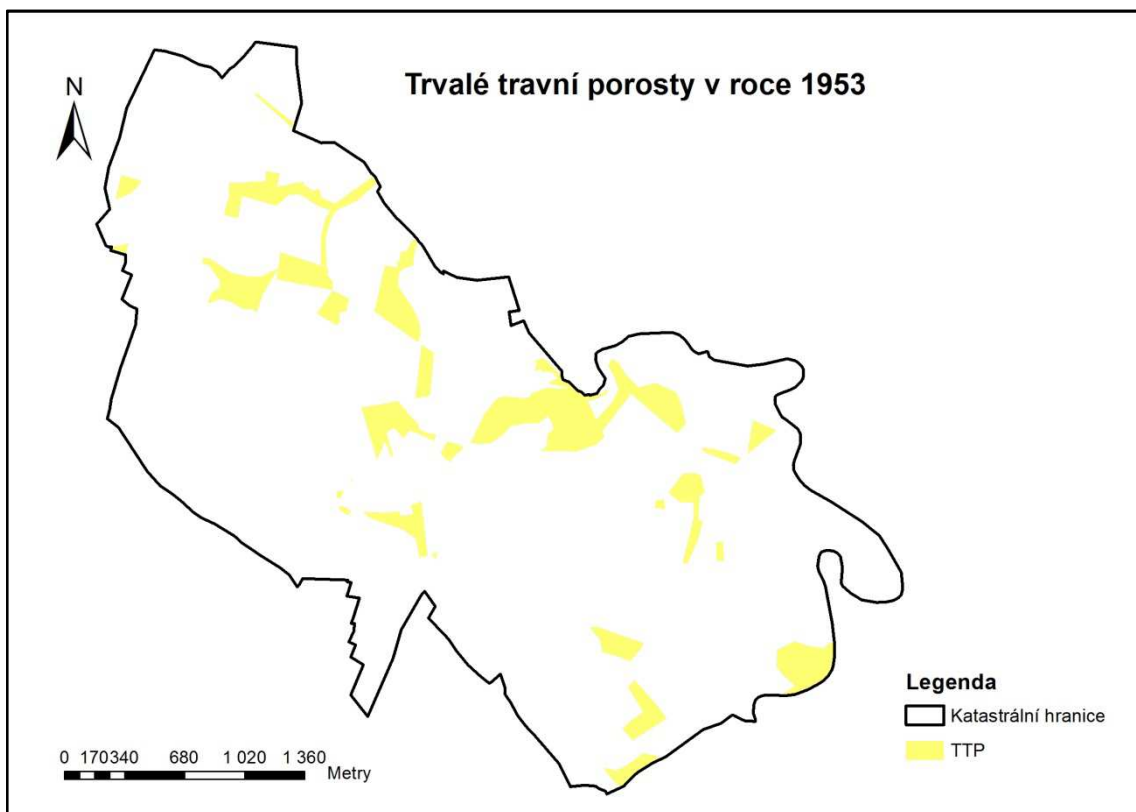
Příloha č. 4 – Mapa orné půdy v roce 2014

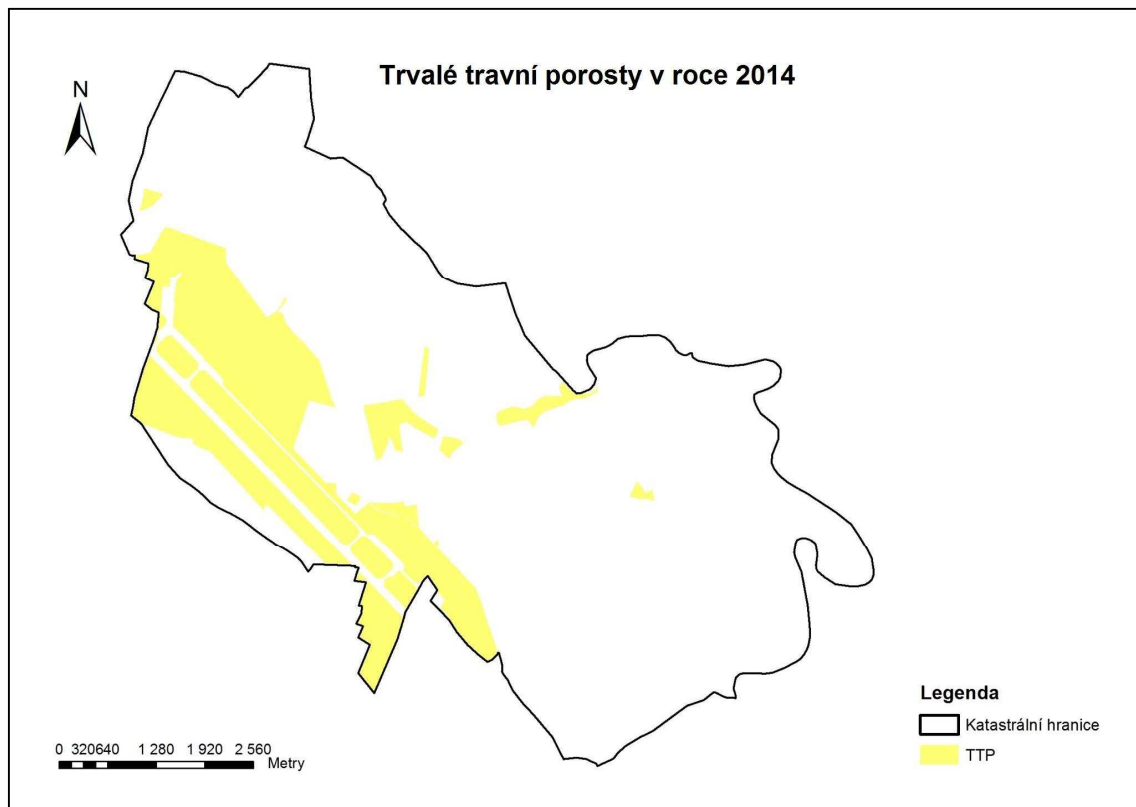
Příloha č. 5 – Mapa lesních porostů v roce 1953

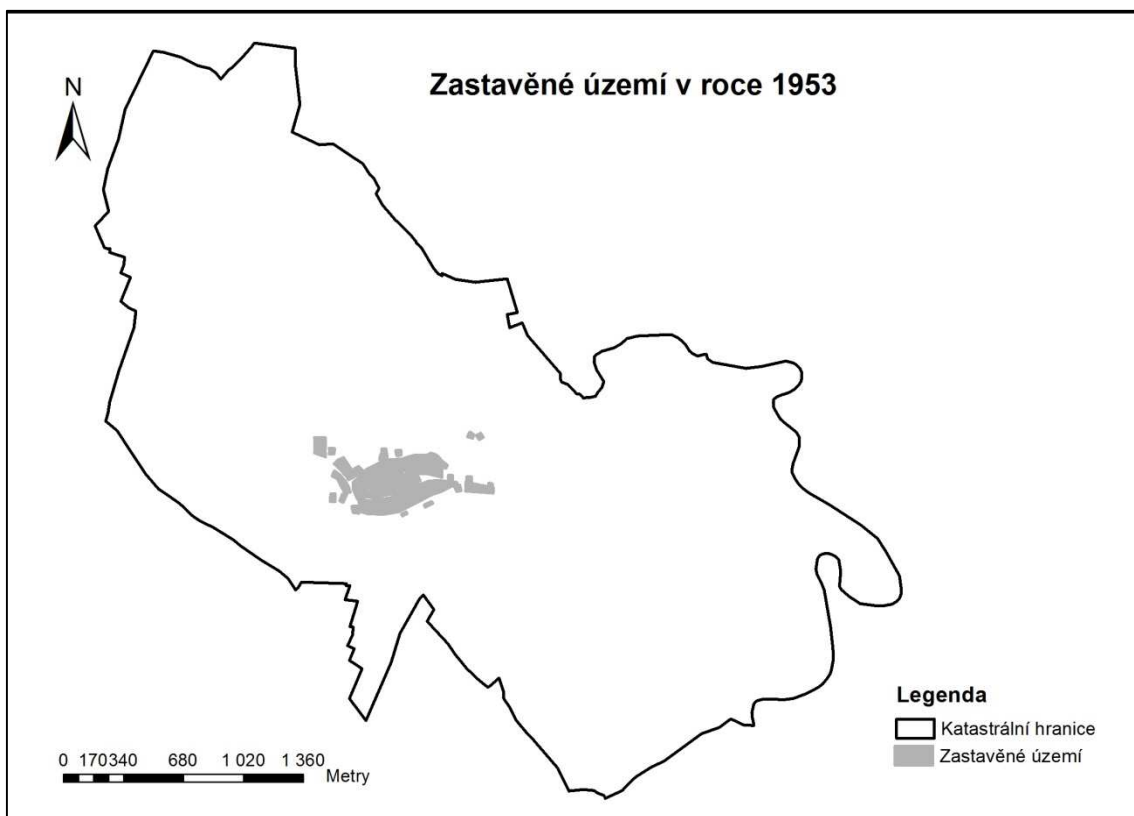
Příloha č. 6 – Mapa lesních porostů v roce 2014

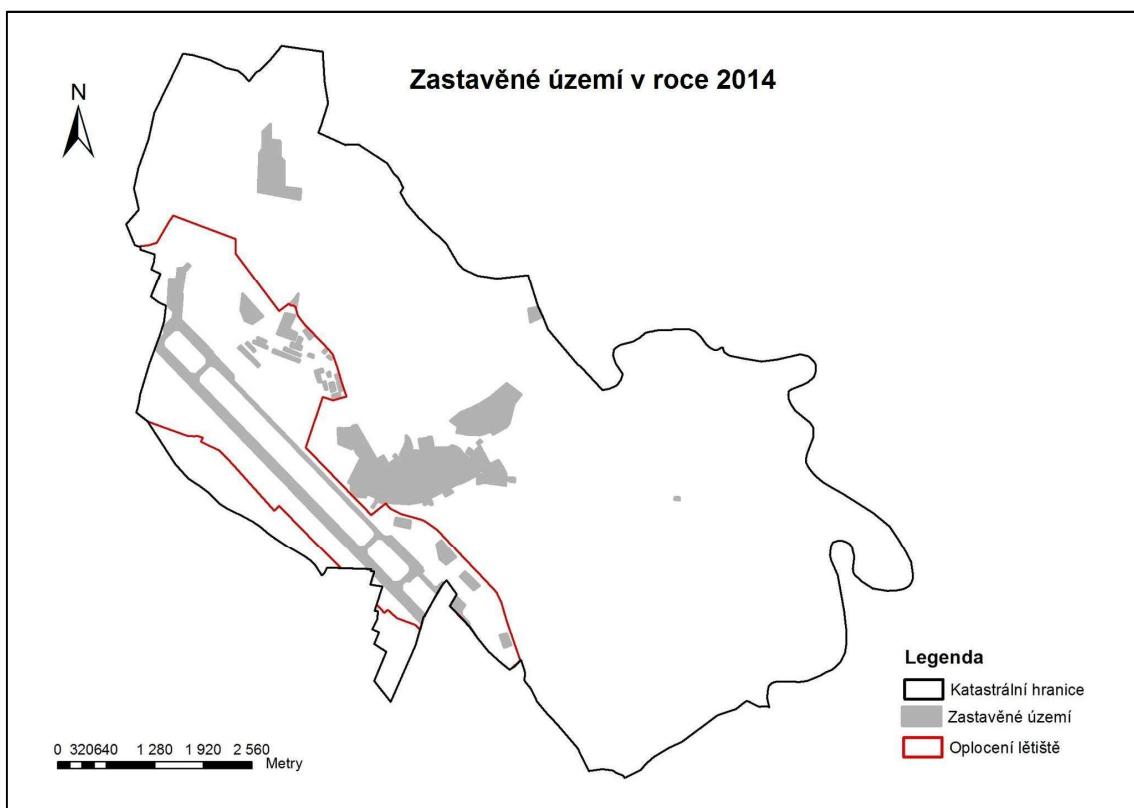
Příloha č. 7 – Mapa trvalých travních porostů v roce 1953

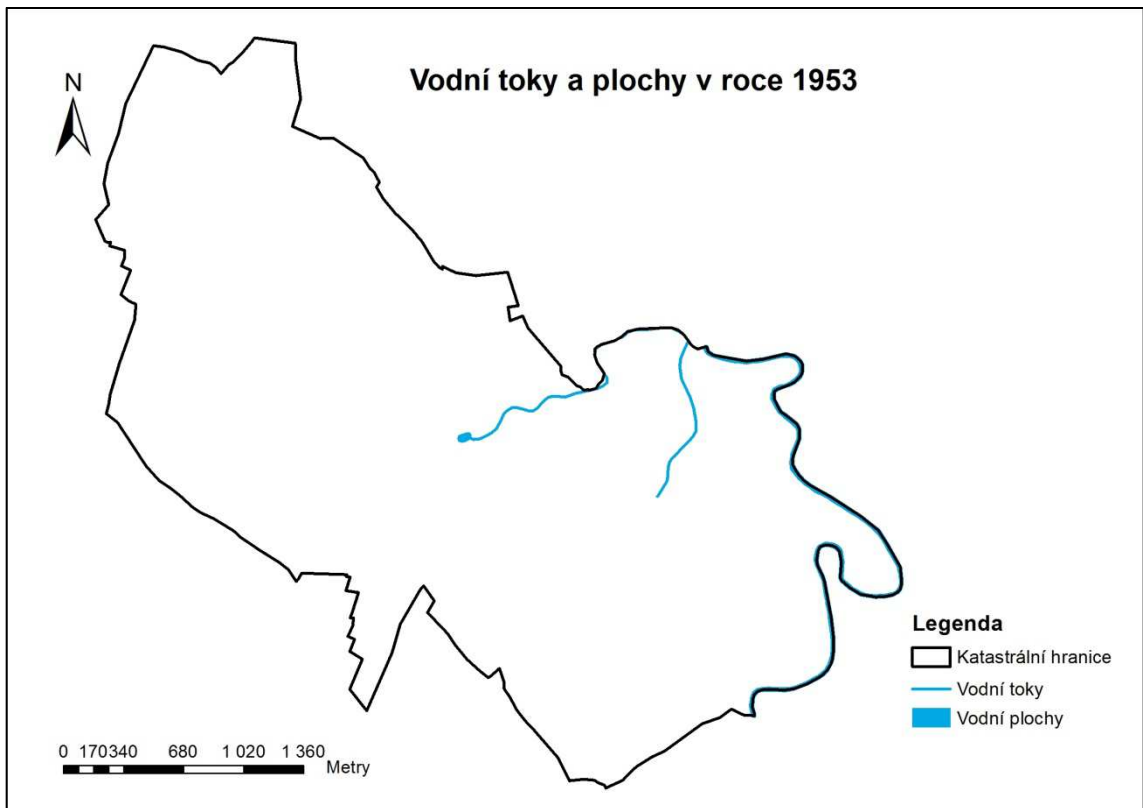
Příloha č. 8 – Mapa trvalých travních porostů v roce 2014

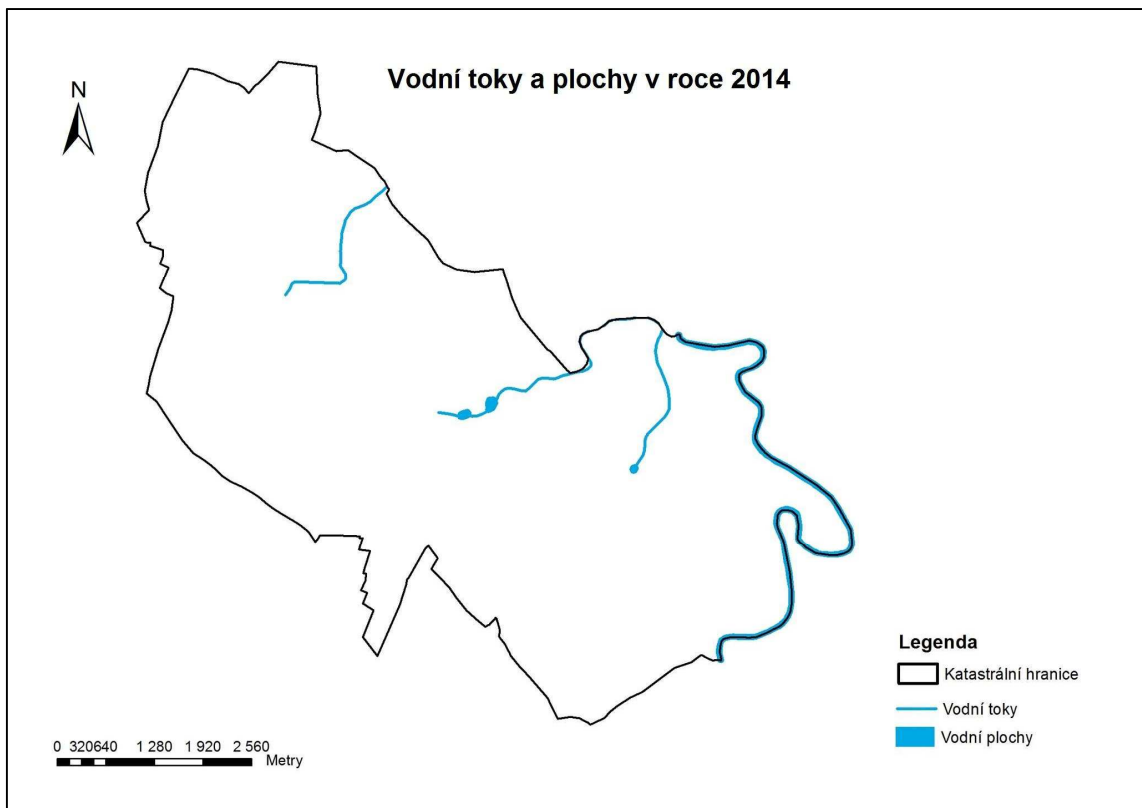
Příloha č. 9 – Mapa zastavěného území v roce 1953

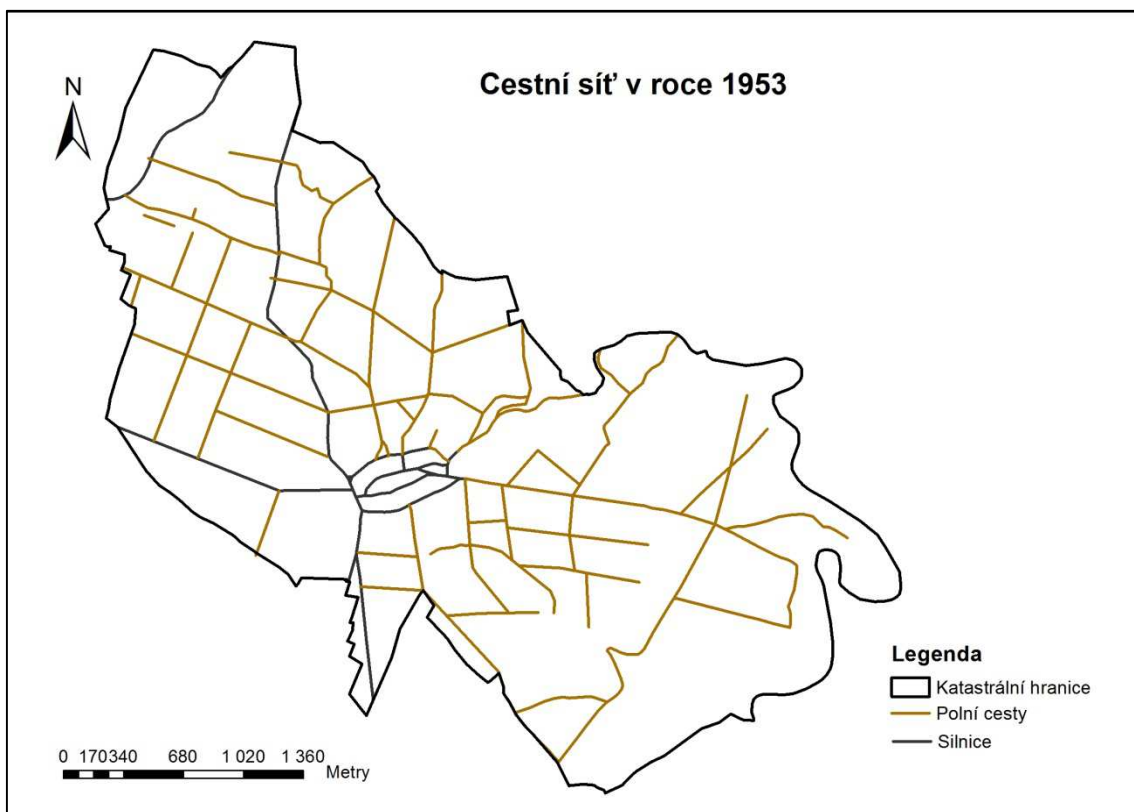
Příloha č. 10 – Mapa zastavěného území v roce 2014

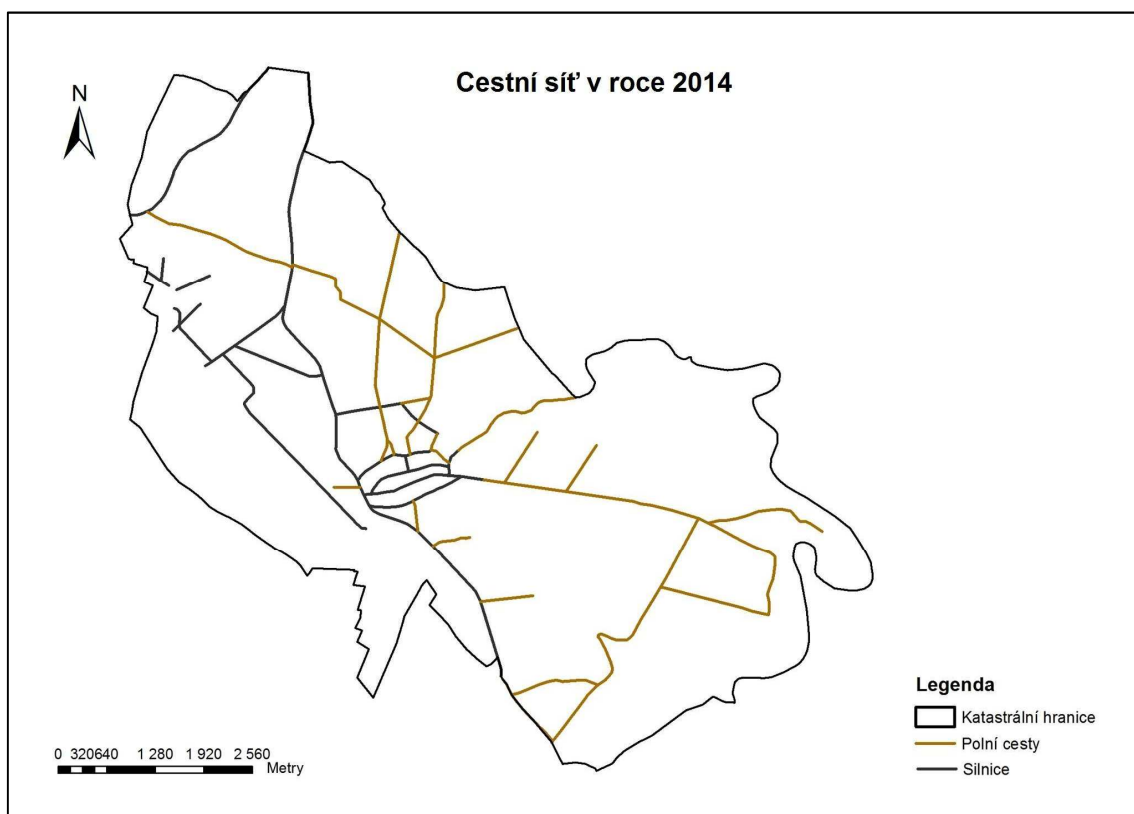
Příloha č. 11 – Mapa vodních toků a ploch v roce 1953

Příloha č. 12 – Mapa vodních toků a ploch v roce 2014

Příloha č. 13 – Mapa cestní sítě v roce 1953

Příloha č. 14 – Mapa cestní sítě v roce 2014

Příloha č. 15 – Fotografie pohledu na lesy v pozadí

Příloha č. 16 – Fotografie pohledu na intravilán

Příloha č. 17 – Fotografie orných ploch

Příloha č. 18 – Fotografie místního rybníku

Příloha č. 19 – Fotografie oplocení vojenského letiště